

Nemzetközi számvitel

A számvitel nemzetközi
gyakorlata napjainkban

Dr. Pál Tibor

Nemzetközi számvitel

- A gazdasági életben napjainkra jellemző gyors tőkeáramlás, vállalati kapcsolatok következtében a nemzeti határok lassan jelentőségüket veszítik. A multinacionális vállalatok a világ minden részén jelen vannak, a világ tőzsdéin keresztül egyre nagyobb tőke vár befektetési lehetőségre.
- A vállalkozások különböző országokban működő vállalkozásaikról különböző elveken nyugvó, különböző tartalmú beszámolókat készítenek, így teljesítményük nehezen összehasonlítható mind a tulajdonosok, befektetők, illetve egyéb döntéshozók, mind a hatóságok számára.
- Mindezen hatások erősítik annak szükségességét, hogy a különböző országokban befektetni szándékozók össze tudják hasonlítani teljesítményeiket. A legfőbb teljesítménymérő kommunikációs nyelv a számvitel, melynek egységesítése világméretű törekvéssé vált.
- A tárgy célja, hogy bemutassa a nemzetközi számviteli rendszereket, ezek konvergencia programját, majd ennek alapján vizsgáljuk a nemzeti standardalkotás a helyzetét.

A számvitel nemzetközi gyakorlata napjainkban

- 1. A jelenlegi helyzet: Magyarország
- 2. A jelenlegi helyzet: a világ
- 3. Fő számviteli rendszerek
- 4. Nemzeti számviteli szabályok háttérbe vonulása

1. A jelenlegi helyzet: Magyarország

A hazai szabályozás

- Többszintű: számviteli törvény és kormányrendeletek
- Összhangban(!?) van más jogszabályokkal (pl. adótörvények)
- Kevésbé rugalmas
- Kapcsolat a gyakorlattal: számviteli politika, belső szabályzatok
- A számviteli törvény „olyan számviteli szabályokat rögzít, amelyek összhangban állnak az Európai Közösségnek e jogterületre vonatkozó irányelveivel, figyelemmel vannak a nemzetközi számviteli elvekre...”

2. A jelenlegi helyzet: a világ

A nemzetközi gyakorlat jellemzői (kiindulási pontok):

- Normarendszerek létezése
- Változások az integráció miatt
- Új jelenségek és azok hatása:
 - A világban zajló tőkeáramlások folyamatosan növekvő információs igényeket teremtenek.
 - A globális piac szereplőinek szüksége van nemzetközileg jól értelmezhető információra.
 - Pénzügyi válságok rávilágítanak a számviteli elvek gyengülésére.

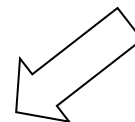
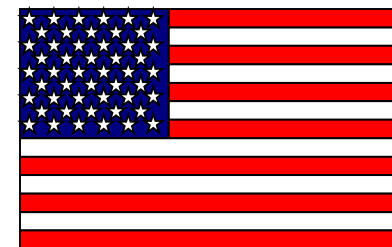
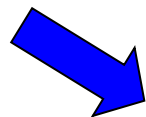
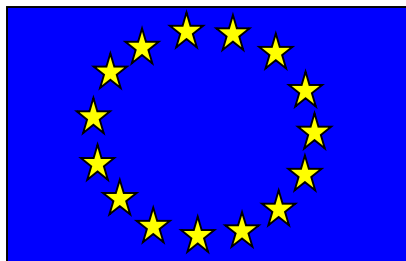
3. Fő számviteli rendszerek

- **Az Európai Unió számviteli irányelvei** – keretszabály
- **IAS/IFRS** – (International Financial Reporting Standards) Nemzetközi Számviteli Alapelvek elvekre alapozott szabályok
- **US-GAAP** (United States Generally Accepted Accounting Principles) - Az Amerikai Egyesült Államok általánosan elfogadott számviteli alapelvei – szabályokra alapozott modell

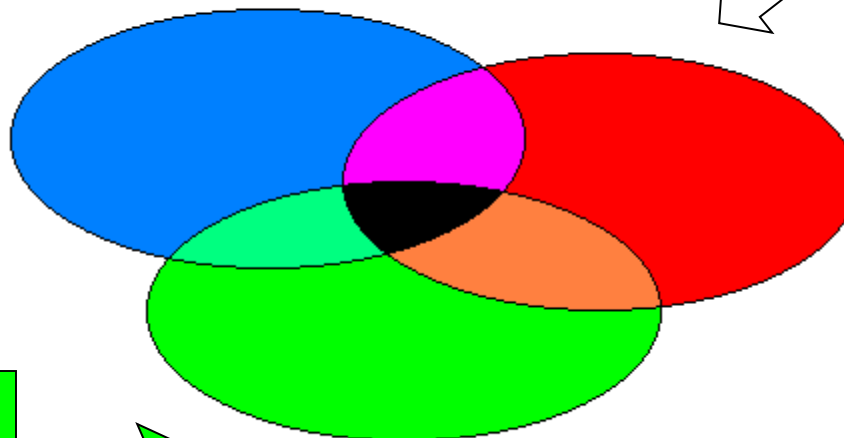
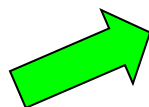
EU direktíva

IAS/IFRS

US GAAP

Nemzetközi
standardok

A három fő nemzetközi számviteli rendszer

Az Európai Unió irányelve (egységes irányelv)	Nemzetközi Számviteli Standardok	US GAAP	
2013-ig: 4. irányelv: a gazdasági társaságok éves beszámolójáról	IAS (International Accounting Standards)	Általánosan Elfogadott Számviteli Alapok az USA-ban	
7. irányelv: a konszolidált beszámolókról	IFRS (International Financial Reporting Standards) 2001-óta		
8. irányelv: a könyvvizsgálatról			

4. Nemzeti számviteli szabályok háttérbe vonulása - példák

- A nemzeti számviteli rendszerek (így a „magyar GAAP” is) egyre inkább veszítenek jelentőségükből.
- Az IFRS helyettesíti a nemzeti szabályokat.
- Kanada: 2011-től a kanadai nemzeti számviteli szabályokat eltörlik, helyébe az IFRS lép.
- Kína: 2007-től a tőzsdei cégek kötelezően IFRS-et alkalmaznak.
- Japán: 2011-re a japán nemzeti számviteli szabályok és az IFRS eltéréseinek megszüntetése.

Nemzetközi számvitel

Az európai számvitel sajátosságai:
a kontinentális európai és az
angolszász számviteli filozófia

Dr. Pál Tibor

Az eltérések főbb okai

1. Történelmi fejlődés
2. Jogi háttér
 - Jogrend
 - Szabályozás kerete
3. Tőkepiac
 - Finanszírozás
 - Információk közzététele
4. Adózási rendszerek
5. Könyvvizsgálók szerepe

Kontinentális európai rendszer alapjai

- 1673, Franciaország: a kormány megköveteli az éves pénzügyi helyzet valós és hű bemutatását. Az intézkedés célja: a francia gazdaság megóvása a bankcsődöktől.
- A gazdasági szereplők állami kontrollja elterjedt más országokban is és 1807-ben Napóleon Kereskedelmi Törvénykönyvében is helyt kapott.
- 1870: Németország: a kodifikált alapú beszámolás további fejlesztése (piaci érték helyett: bekerülési érték és amortizáció elve).
- A 20. század elején bevezetett jövedelemadóztatást alapja a pénzügyi beszámoló.
- Fő fókusz: adóztatás és osztalék kifizetés korlátozása, pénzügyileg meggyengült vállalkozások „kiszűrése”.

Az angolszász rendszer alapjai

- 19. században alakult ki az ipari forradalom eredményeképpen.
- Tőkeigényes nagy ipari projektek (pl. csatornák, vasút) megjelenése.
- Cél: a kockázat megosztása a számos befektető között.
- Jelentkezik az igény a pénzügyi beszámolásra, melynek célja a részvényesek informálása a nagyvállalatok működéséről.
- Angliában jelenik meg először a tőkepiaci célú pénzügyi beszámolás, amely gyorsan elterjed a szintén iparosodott USA-ban is.
- 19. század végére az USA-ban kialakult az igény a csoportvállalatok eredményeinek bemutatására: fókusz a konszolidáción.
- Anglia és USA: az adóalapot külön törvény alapján kell meghatározni, a számviteli elszámolás erre nem alkalmas.
- Az angolszász rendszer így
 - az üzlet és befektető közötti információra,
 - a tőkepiacok informáltságára fókuszál.

Jogrendszer

Kontinentális európai országok:

- a római **kodifikált jogon** (code law) alapul
- **deduktív** levezetési módszer (általánosból az egyedire)
- törvények, rendeletek a meghatározók

Angolszász országok:

- **precedensjog**, a bírói jogalkotásból építkeznek:
- **induktív** módszerrel egyedi esetekből (case law) kiindulva
- általános szabályok (common law)

Jogrendszer 2.

Kontinentális európai országok:

- **Beszámolás** a kormány/adóztatás célját szolgálja
- **Elsődleges igény:** óvatosság elvének érvényesítése, hitelezők védelme
- **Ellenőrzés:** könyvvizsgáló és adóellenőr

Angolszász országok:

- **Beszámolás** a befektetők/résztvényesek informálását szolgálja
- **Elsődleges igény:** tőke, vagyon és azok változásának bemutatása
- **Ellenőrzés:** könyvvizsgáló és értéktőzsde

A számvitel szabályozási kerete

Kontinentális európai országok:

- Számviteli törvények és rendeletek
 - Kereskedelmi kódexben,
 - Társasági jog keretében (No., Au., Fro., Ho.)

Angolszász országok:

- Privát szakmai szervezetek
- Standardok, értelmezések, ajánlások
- Gyakorlathoz közelebb álló, rugalmasabb

A finanszírozás eltérései

Angolszász országok	Kontinentális Európa
A tőkepiacok jelentősége a vállalatfinanszírozásban	A családi és banki finanszírozás a meghatározó
Befektetők érdekeinek védelme	Hitelezők érdekeinek védelme
Tőkepiaci kockázat vállalása	Az óvatosság elvének (túl)hangsúlyozása

Az információk közzététele

Angolszász országok:

- Tőzsdék, a(z intézményi) befektetők szerepe
- Releváns, a befektetési döntést megalapozó információk (decision usefulness),
- Valós információk igénye ⇒ **fair presentation**

Kontinentális európai országok:

- Kevesebb információ nyilvánosságra hozatala
- Adómegefontolások
- Igaz és valós kép torzul (a közzétett adatok a befektetői döntések megalapozására kevésbé alkalmasak)

A számvitel és az adózás kapcsolata

Kontinentális európai országok:

- Az adóalapot a számviteli eredményből kell levezetni (irányadóság elve), így az adótörvény előírásait számos esetben érvényesítik a számviteli elszámolásokban is
- Adóalap minimalizálása a cél
- Az adótörvény normatív értékeinek alkalmazása (amennyiben a számviteli szabályozás választási lehetőséget kínál)
- Egyszerűsítési cél

Angolszász országok:

- Az angol modell a piaci szereplők információival való ellátására koncentrálnak, ebből adódóan az adózási rendszer a számviteli követelményektől elkülönülten működik

Három csoport:

- Nagyon erős kapcsolat: No., Ol., Port., Mo.
- Erős kapcsolat : Fr., Sp., Finnó., Au., Belgium
- Gyenge kapcsolat: Nagy-Britannia, Írország

Az óvatosság elve

Kontinentális európai országok:

- Óvatosság: alapvető szabály, amely elsőbbséget élvez
- Realizációs elv:
 - elfogadott teljesítés
 - sokszor a megfizetéshez kapcsolják

Angolszász országok:

- Óvatosság: alacsonyabb szintű alapelv
- Az igaz és valósághű kép (fair presentation) bemutatását nem sértheti

A könyvvizsgálók szerepe

USA, Egyesült Királyság, Hollandia:

- Könyvvizsgálói kamarák/szervezetek már a XIX. sz.-tól léteznek
- Tagok száma jelentős
- Jelentős szerep a számvitel szabályozásában
- Nemzetközi könyvvizsgáló cégek gyökerei innen erednek.

Kontinentális európai országok:

- Könyvvizsgálói kamarák/szervezetek: 1930- as évek
- Interpretációk, ajánlások

Az elszámolásban és az értékelésben fennálló különbségek hatása

- Az **angolszász** országok számvitele általában
 - **pozitívabb eredményt,**
 - **magasabb eszközértéket,**
 - **alacsonyabb céltartalék-képzést** eredményez, mint a kontinentális európai országok számvitele
- az óvatosság elvének háttérbe szorulása miatt.

A számviteli nyereség az egyes országokban alkalmazható elszámolási módszerek függvényében

Ország	Max	Legvalószínűbb	Min
Belgium	193	135	90
Németo.	140	133	27
Spanyolo.	192	131	121
Franciao.	160	149	121
Olaszo.	193	174	167
Hollandia	156	140	76
Anglia	194	192	171

A számviteli harmonizáció

Pro

- Nemzetközi tőkepiacok könnyebben elérhetőek
- Egyszerűbb konszolidált beszámoló készítése folyamat
- Az információk könnyebben összehasonlíthatóak
- Globális vállalatok könyvvizsgálata egyszerűsödik

Contra

- Eltérő környezeti adottság
- Tényleges szükség a harmonizált információra? (Egy adott vállalat a nemzeti versenytársához viszonyítható.)
- Milyen mértékű összehasonlíthatóság érhető el?

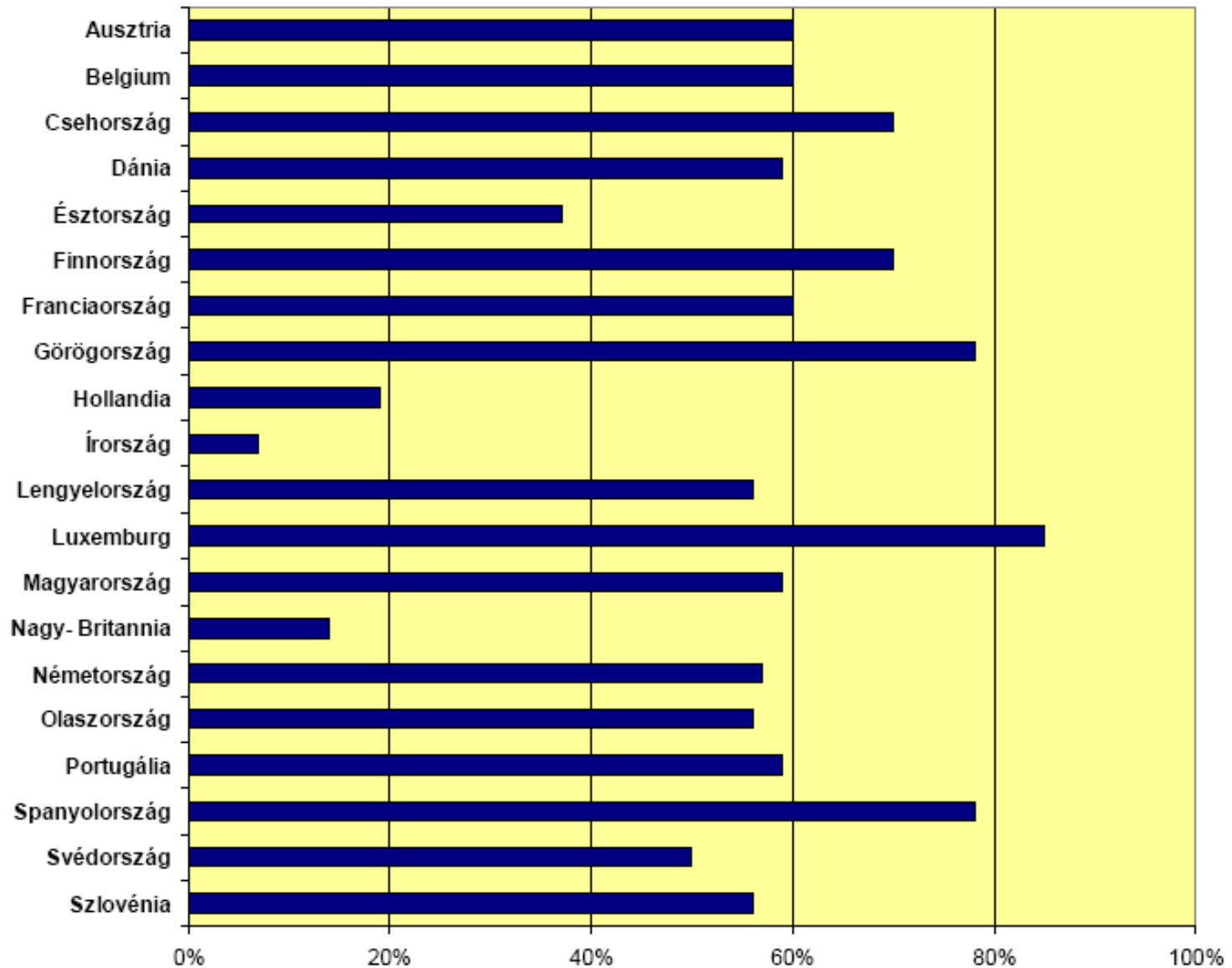
Harmonizáció az EU tagállamokban 1

- A nemzetközi számviteli cégek felmérést végeztek, hogy a nemzeti számviteli szabályok mennyiben térnek még el a nemzetközi standardoktól.
- 16 nemzetközi standard tartalmi jellemezőit hasonlították össze a nemzeti számviteli szabályokkal, elvekkkel.
- A felmérők a nemzetközi standardok valamennyi komponensére, elemére bontva hasonlították össze a vizsgált ország nemzeti számviteli elveivel.

Harmonizáció az EU tagállamokban 2

- Akkor minősítették harmonizáltnak, összehangoltnak, ha azok teljes mértékben azonosságot mutattak. Így a mintában szereplő mind a 16 standard minősítését elvégezték országonként.
- A vizsgálat alá vont ország számviteli szabályai, elvei eltéréseinek aránya százalékban kifejezve bemutathatóvá vált az Európai Unió érintett tagállamaira vonatkozóan:

Nemzeti Számviteli Szabályok Eltérései Az EU-n Belül

Megállapítások 1:

- Az angolszász rendszerhez tartozó két szigetországban (Nagy-Britannia és Írország) kisebb az eltérés.
- Az angolszász országoknál az értékpapírpiac, a tőzsde jelentős befolyásoló szerepet tölt be a nemzeti számvitel gyakorlatában, de nem tölt be uralkodó szerepet a számvitel szabályozásának folyamatában. Az angolszász országok jogrendszere (szokásjog) nem ír elő szabályokat a cégek viselkedésére, illetve a számviteli beszámolóik készítésére vonatkozóan sem.
- Ilyen feltételek között a számvitel nem tölt be alárendelt szerepet. Helyette maguk a számvitel gyakorlati és elméleti szakemberek alkotnak elveket és teszik közzé standardok formájában.
- A nemzeti számviteli standardjaik nagyon hasonlóak a nemzetköziekhez. Ez utóbbiak erős befolyást gyakorolnak a nemzeti számviteli elveikre.
- Ebben a gazdasági környezetben a nemzetközi számviteli standardok adaptálása, beillesztése az adott ország nemzeti számviteli rendszerébe is sokkal könnyebb és gyorsabb mint a kontinentális európai uniós tagországoknál.

Megállapítások 2:

- A kontinentális európai országoknál nagyobb az eltérés a nemzetközi standardoktól.
- A legnagyobb mértékű eltérés Luxemburnál mutatható ki (meghaladta a 80 százalékot). Az Európai Bizottság felszólította a tagállamot, hogy kezdje meg a 2001/65/EK-irányelvnek megfelelő számviteli szabályok beültetését a saját nemzeti jogrendjébe.

Megállapítások 3:

- A kontinens tagországai többségének jogrendszere a római jog elvein alapszik, a jogszabályok törvénybe foglalása a jellemző. Ebben a jogi környezetben nehezebb és hosszabb időt vesz igénybe a nemzetközi standardok adaptációja. Így jóval nagyobb mértékű a nemzeti számviteli elvek eltérése a nemzetközi standardoktól, mint a két uniós szigetországban.
- A kontinentális tagországok számviteli rendszerén belül elkülönülnek a germán, a latin és a skandináv számviteli klaszterek.

Nemzetközi számvitel

Számvitel az Európai Unióban

Dr. Pál Tibor

Az EU számviteli szabályozása

- Az EU a társasági jog keretében foglalkozik a beszámolási kötelezettséggel.
- Közösségi jogot elsődlegesség illeti meg a tagállami joghoz képest.
- Irányelv:
 - Másodlagos jogforrás
 - A jogharmonizáció legfőbb eszköze
 - Csak az elérendő célokat határozza meg, a megvalósítás módját a tagállamokra bízta.
 - A megvalósítás határidejét is rögzítik.

Az Európai Unió számviteli harmonizációja

- EGK alapító szerződése (1957. 03. 25)
 - Letelepedés szabadsága
 - Első lépések: az 1960-as években
 - Probléma 1973. után Nagy-Britannia és Írország csatlakozásával - Brexit
 - Az angolszász és a kontinentális európai rendszer közti ellentétek
-
- Új lehetőségek megjelenése, amely egyes számviteli kérdést alternatív módszerekkel engedtek kezelni (számos választási lehetőség)
 - A nemzeti számviteli rendszerek teljes mértékű standardizálása nem célja az EU-ban megvalósuló harmonizációnak

Szabályozási szintek az Európai Unióban

- 1. Rendeletek:** kötelező előírások, amelyeket az EU tagállamai egészében és közvetlenül alkalmaznak
 - 1606/2002/EK (IAS) rendelet
 - 1126/2008/EK rendelet
- 2. Irányelvek:** a tagállamokra van bízva a megvalósítás - 2013/34/EU
- 3. Közlemények:** aktuális számviteli problémák kezelése
- 4. Ajánlások:** egy-egy részterületre vonatkozó javaslat

A számvitelt szabályozó irányelvek

- Keret jellegű közösségi jogszabályok
- A számviteli irányelv célja:
 - annak biztosítása, hogy a társaságok vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetükről **megbízható és valós** adatokat hozzanak nyilvánosságra, elsősorban a hitelezők, a tulajdonosok érdekei védelmében.
 - További cél, hogy a társaságok által közzétett adatok összehasonlíthatóak és mindenki számára egyértelműek legyenek.
- Az előírásokat **nem kötelező szó szerint átvenni**, de ezekkel ellentétes nemzeti szabályozást nem lehet kialakítani.

Az irányelv tartalma, jellemzői

- A beszámolókészítés szabályozása fejezetekre bontva (általános előírások, a részek kötelező tartalma, kiemelt feladatok részletezése)
- A beszámolókészítési kötelezettség alanyai (felelősség, kapcsolatok, mentességek)
- Alapelvek az egyes mérlegtételek értékelésével kapcsolatban (a megbízható és valós kép biztosítása érdekében)
- Választási lehetőségek (tételek elhelyezése, értékelési módok)
- Egyszerűsítési feltételek (kis- és közepes vállalkozások)
- A beszámoló nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos elvárások

A számviteli irányelvek adaptálásának időpontja

Ország	EU csatlakozás éve	A 4. Irányelv (1978) adaptálása	A 7. irányelv (1983) adaptálása
Belgium	1957	1983	1990
Hollandia	1957	1983	1988
Franciaország	1957	1983	1986
Németország	1957	1985	1985
Olaszország	1957	1991	1991
Dánia	1973	1981	1990
Egyesült Királyság	1973	1981	1989
Írország	1973	1986	1992
Görögország	1981	1986	1990
Portugália	1986	1989	1991
Spanyolország	1986	1989	1989
Finnország	1995	1998	1998
Svédország	1995	1995	1995
Ausztria	1995	1996	1996

Rendeletek

„egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó minden tagállamban”,

tehát szó szerinti alkalmazást ír elő,
be kell illeszteni a szabályozásba
(ilyen az 1606/2002/EK rendelet,
más néven az IAS-rendelet)

Ajánlások

- Átvétel nem kötelező, azok csupán megoldási javaslatokat nyújtanak.
- Példák:
 - Környezetvédelmi témák bemutatása a beszámolóban
 - A könyvvizsgálat minőségének biztosítása
 - A könyvvizsgálók függetlenségének megőrzése

Az EU bizottság közleményei

- Szakmailag vitatott kérdések, aktuális problémák megvilágítását, megoldását szolgálják
 - (ilyen pl. az euro bevezetésével kapcsolatos számviteli feladatokról szóló közlemény)
 - Pl. az számviteli irányelv egyes cikkeihez kapcsolódó értelmező közlemények
-
- Nem kötelező a tagállami szabályozásba illeszteni

- **Az EU** az irányelvek életbe léptetésével nem érte el a teljes harmonizációt, ezért stratégiát váltott, és **az IAS(C)/(B) felé fordult.**
- Lépések:

▫ **Stratégiai dokumentum (1995)**

- az EU és az IASC szorosabb együttműködését határozta el

▫ **Javaslata:**

Legkésőbb a 2005. január 1-től kezdődő beszámolási időszakra minden EU - tőzsdén jegyzett vállalkozásnak az **IAS-ekkel összhangban** kell elkészítenie a konszolidált beszámolóját

Akcióterv (1999)

- Egyértelműsíti az **IAS-ek felé való fordulást**
- Vizsgálatot indítottak a direktívák és az IAS-ek összehasonlítása céljából
- Megállapítások:
 - **nincsenek jelentős különbségek a két rendszer között,**
 - **a meglévő eltérések** a direktívák adta választási lehetőségek megfelelő kihasználásával **áthidalhatók.**
- **Engedélyezték a tőzsdei társaságok számára az IAS-ek alkalmazását**

Irányelv (2001 / 64 / EK)

- Módosítja a 4. és a 7. irányelvet
- Átveszi a 39. IAS szellemét
- Engedélyezi a valós értéken történő értékelést
- Az irányelvet a tagállamoknak 2004. január 1. előtt át kellett ültetniük nemzeti szabályozásukba

A valós értéken történő értékelés

- Bevezetése kötelező, de a konszolidált beszámolóra korlátozható
- Csak a pénzügyi instrumentumok adott körére vonatkozik, elsősorban a kereskedési célú instrumentumokat érinti (ide értve a származékos instrumentumokat is)
- *Pénzügyi instrumentum: minden olyan szerződés, amely egyszerre jelent az egyik gazdálkodónál eszközt, a másikonál pénzügyi kötelezettséget, vagy tőkeinstrumentumot*
- *A valós érték meghatározása: az az összeg, amelyért jól tájékozott, hajlandó felek között, szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet keretében egy eszközt el lehet cserélni, vagy egy kötelezettséget rendezni lehet*

A valós (piaci) érték megállapítása

- Nincs konkrét előírás a módszerre
- Cél: maximalizálni a piaci inputokat, minimalizálni a belső becsléseket
- A befolyásoló tényezőket (pénzügyi nehézség, jogi előírás, más megállapodások ügyletek, kapcsolt vállalkozások, hibás közlések, illegális tevékenység) ki kell szűrni
- Az árajánlatok átlagát kell alkalmazni, stb.

Nemzetközi számvitel

IAS/IFRS – standardalkotás,
keretelvek

Dr. Pál Tibor

Nemzetközi Számviteli Standardok (IAS / IFRS)

- Standardok:
 - Korábban: IAS - International Accounting Standards
 - Majd: IFRS - International Financial Reporting Standards
- Egy politikailag független, hatósági jogkörrel nem rendelkező szakmai szerveződés, a londoni székhelyű Nemzetközi Számviteli Standard(alkotó) Bizottság (IASB, illetve jogelődje az IASC) hozta létre és gondozza a standardokat.
 - Kezdeti célkitűzés: összegyűjteni a világon létező jó értékelési megoldásokat, eljárásokat, hogy azokat bárki megismerhesse, alkalmazhassa

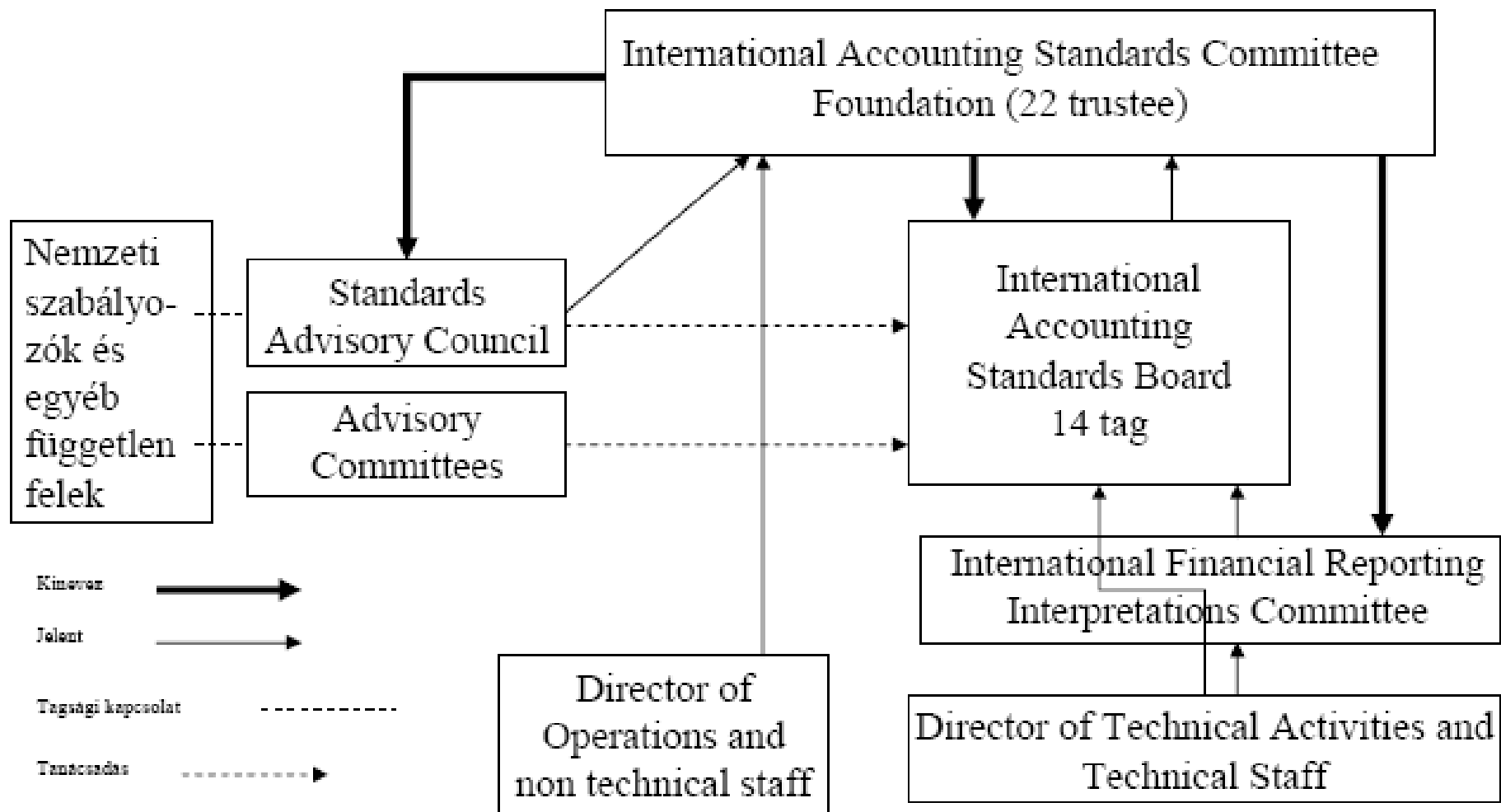
A standardok célja manapság

- Az IAS/IFRS-t alkalmazó országok beszámolóinak, értékelési elveinek eltérései minimálisak legyenek
- Az alkalmazott fogalmak, eljárások, módszerek egységesítésre kerüljenek
- Az egységesítés jegyében összefoglalja és közzéteszi az alkalmazandó számviteli alapelveket, módszereket és eljárásokat.
- Foglalkozik egyrészt az éves beszámoló szabályozásával, másrészt sajátos könyvviteli elszámolásokkal.
- Probléma: túl sok választási lehetőséget ad az IAS

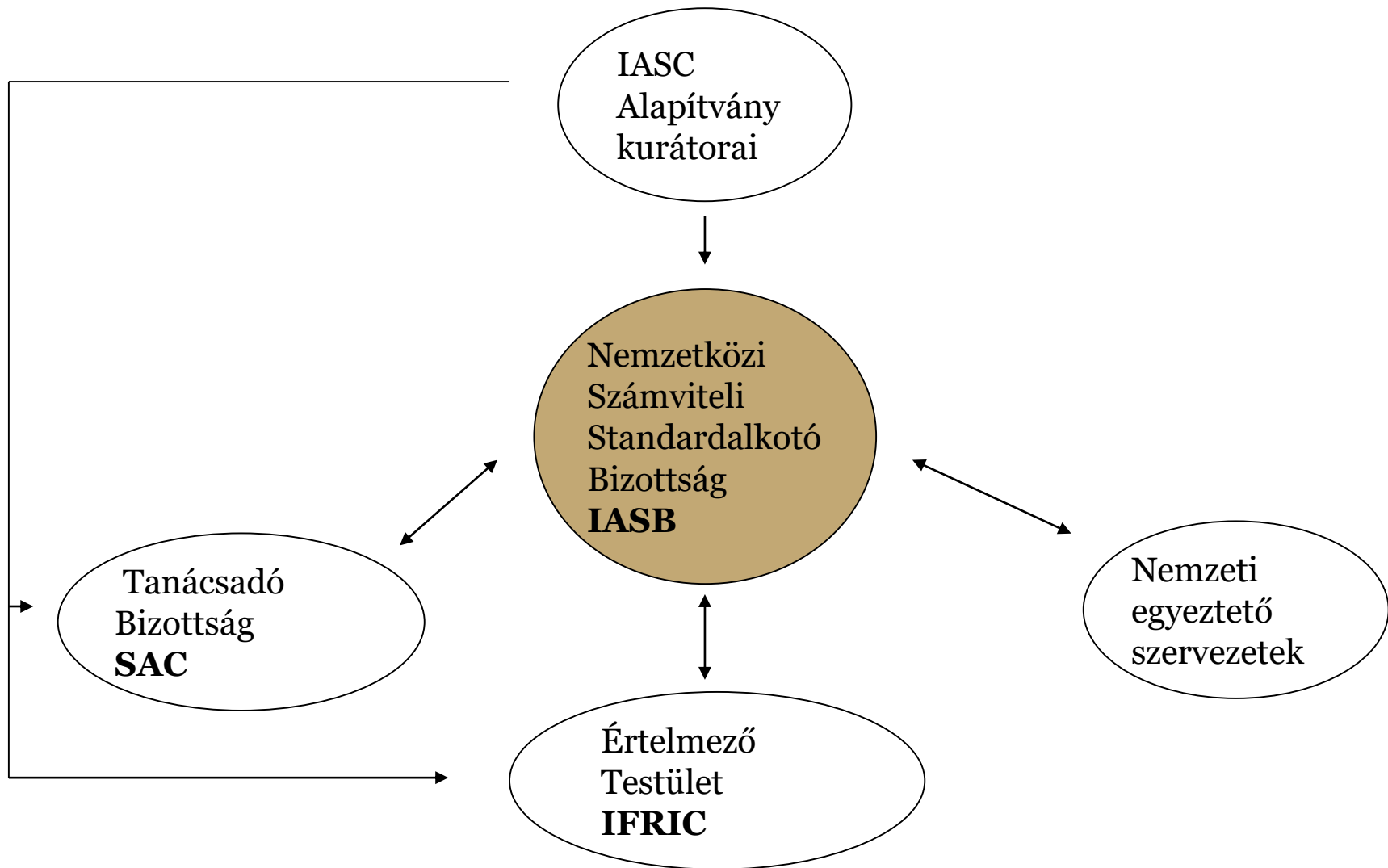
A standardok fejlődésének folyamata

- Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság (IASB) megalakulása 1973. évben
- Az alapvető standardok elkészülnek és felülvizsgálásra kerülnek 1998. évre
- 2000. évben:
 - Az alapvető standardok áttekintésre kerülnek
 - Az IOSCO vizsgálata befejeződik
 - Az IASB elfogadja új alkotmányát
 - Az EU javaslata az IAS alkalmazására 2005. évtől
- 2001. évben:
 - Az IASB átalakul IASB-vé, az új alkotmány hatályba lép
 - Az új standardok megnevezésére az IFRS megnevezést vezeti be
- 2002. évben az EU jóváhagyja a 2001. évi javaslatot
- 2003. december: Keretelvek alapjait megvilágító több standardot módosítottak

A standardok szabályozói környezete

Szervezeti felépítés

Szervezeti felépítés 2.

- Nemzetközi Számviteli Standard(alkotó) Bizottság
 - 1973. június 29-től (első ülés) IASC-ként (International Accounting Standards Committee) működött.
 - 2001. április 1-től a bizottság megnevezése: IASB (International Accounting Standards Board).
 - Független magántestület, amelynek feladata, hogy kidolgozza és publikálja az IFRS standardokat.
 - Jelenleg 15 független szakértőből áll, minden szakértő 1 szavazattal rendelkezik.
 - Több alternatív megoldást kínál, másképp nem tölthetne be integráló szerepet.
 - A szervezet 2000-től működik a jelenlegi felépítésében.

Szervezeti felépítés 3.

- Kurátorok:
 - A standardalkotás anyagi fedezetének megteremtése (kb. 19 millió \$ évente).
 - Tagokat jelöl az IASB, az IFRIC és a SAC szervezeteibe.
 - Tagjait a földrajzi egyensúly figyelembe vételével választják ki.
- Tanácsadó Bizottság (Standard Advisory Council, SAC):
 - A SAC azoknak az országoknak biztosít fórumot, amelyek nem vesznek részt az IASB standardalkotó munkálataiban, közvetíti az általa képviselt országok és szervezetek álláspontját.
 - Kb. 50 magánszemély tagból áll: könyvvizsgálók, tőzsdei felügyelők, vállalat vezetők, stb.
 - Feladata: témajavaslatokat tesz az IASB-nak megvitatásra.
 - Évente háromszor egyeztet az IASB-bal.

Szervezeti felépítés 4.

- Értelmező testület (International Financial Reporting Interpretations Committee, IFRIC):
 - Korábbi megnevezése: Standing Interpretations Committee, SIC
 - Főként könyvvizsgáló cégek vezetőiből áll
 - Feladata:
 - Az IFRS alkalmazásával kapcsolatos technikai kérdések megválaszolása
 - IFRS módosító javaslatok előterjesztése az IASB-nak
 - US GAAP szervezeteivel egyeztet az értelmezés konvergenciájának fenntartása érdekében
 - Kapcsolattartás tőzsdei felügyeletekkel (elfogadható-e számukra a javasolt értelmezés ?)
- Nemzeti egyeztető szervezetek:
 - Cél: a földrajzi képviselet fenntartás (Ausztrália, Kanada, Franciaország, Németország, UK, USA, Japán szervezeteiből áll)
 - Minden képviselt ország kapcsolatban áll az IASB egy bizottsági tagjával

A standardok felépítése

- Keretelvek, majd a hatályban lévő standardok (IAS és IFRS) ismertetése
- A standardok (felépítésük azonos):
 1. Meghatározásra kerül a standard célja, hatálya, alkalmazási területe.
 2. Majd a standardban alkalmazott fogalmak definíciója olvasható, az adott standard értelmezését elősegítve.
 3. A standard témájának feldolgozása következik;elsőként besorolási, elszámolási szabályokat, majd értékelési előírásokat nyújtva a standardot alkalmazóknak.
 4. A kiegészítő információként közzeendő adatok és a standard hatályba lépésének dátuma zárja az egyes standardokat.
 5. Több esetben a standard után - de nem a standard részeként - mellékletként példákat, eseteket mutatnak be a standard gyakorlati alkalmazásának illusztrálásra.

A standardok csoportokba rendezése

- A beszámoló összeállításához kapcsolódó standardok
- A mérleghez kapcsolódó standardok
- Az eredmény-kimutatáshoz kapcsolódó standardok
- Egyéb standardok

IAS vagy IFRS?

- 2000. márciusában az IASC elfogadta új alapszabályát.
- A „végső megoldás”: kiegyensúlyozott kompromisszum a politikai legitimitás, a függetlenség és a szakmai hozzáértés követelménye között.
- Az újjáalakult testület feladata: az eddig kiadott standardok felülvizsgálata, olyan újak kidolgozása, melyekkel **az új, globalizálódó világ kihívásainak** kívánnak megfelelni.
- Az **IAS** (*≈ Nemzetközi Számviteli Standard*) mellett bevezetik **IFRS** (*≈ Nemzetközi Pénzügyi Jelentés Standard*) megnevezést is.
- Az eddig kiadott standardok neve IAS marad, az újak kapják az IFRS jelölést.
- Standardokat dolgoznak majd ki például **a környezeti és a fenntarthatósági jelentésekre vonatkozóan**, ezekre pedig nem illik a „számviteli” megnevezés.

Jelenleg érvényes IAS standardok:

- *IAS 1* Pénzügyi kimutatások prezentálása
- *IAS 2* Készletek
- *IAS 7* Cashflow kimutatások
- *IAS 8* Számviteli politikák, a számviteli becslések változásai és hibák
- *IAS 10* Mérlegfordulónap utáni események
- *IAS 12* Nyereségadó
- *IAS 16* Ingatlanok, gépek és berendezések
- *IAS 17* Lízingek
- *IAS 19* Munkavállalói juttatások
- *IAS 20* Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele
- *IAS 21* Az átváltási árfolyamok változásainak hatásai
- *IAS 23* Hitelfelvételi költségek
- *IAS 24* Kapcsolt felekre vonatkozó közzétételek
- *IAS 26* Nyugdíjazási juttatási programok elszámolása és beszámolója

IAS standardok 2:

- *IAS 27* *Konzolidált és egyedi pénzügyi kimutatások*
- *IAS 28* *Társult vállalkozásokban lévő befektetések*
- *IAS 29* *Pénzügyi beszámolás a hiperinflációs gazdaságokban*
- *IAS 31* *Közös vállalkozásokban lévő érdekeltségek*
- *IAS 32* *Pénzügyi instrumentumok bemutatása*
- *IAS 33* *Egy részvényre jutó nyereség*
- *IAS 34* *Évközi pénzügyi beszámolás*
- *IAS 36* *Eszközök értékvesztése*
- *IAS 37* *Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések*
- *IAS 38* *Immateriális javak*
- *IAS 39* *Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés a fedezeti elszámolásokra vonatkozó egyes rendelkezések kivételével*
- *IAS 40* *Befektetési célú ingatlan*
- *IAS 41* *Mezőgazdaság*

IFRS standardok(folyamatos változás):

- IFRS 1 A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok első alkalmazása
- IFRS 2 Részvényalapú kifizetés
- IFRS 3 Üzleti kombinációk
- IFRS 4 Biztosítási szerződések
- IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszünt tevékenységek
- IFRS 6 Az ásványkincsek feltárása és felmérése
- IFRS 7 Pénzügyi instrumentumok: közzétételek
- IFRS 8 Működési szegmensek
- IFRS 9 Pénzügyi instrumentumok
- IFRS 10 Konzolidált pénzügyi kimutatások
- IFRS 11 Közös szerveződések
- IFRS 12 Más gazdálkodó egységekben lévő érdekeltségek közzététele
- IFRS 13 Valós értéken történő értékelés
- IFRS 15 Vevői szerződésekből származó árbevételek
- IFRS 16 Lízing (2019-től)

A beszámoló összeállításához kapcsolódó előírások (pl.)

- IAS 1 A pénzügyi kimutatások formája és tartalma
- IAS 8 Az időszak nettó eredménye, alapvető hibák és a számviteli politika változása
- IAS 10 Mérlegfordulónap utáni események
- IAS 24 Kapcsolt felekre vonatkozó információk
- IAS 29 Pénzügyi beszámolója hiperinflációs gazdaságokban
- IAS 34 Évközi pénzügyi kimutatások

A mérleghez kapcsolódó előírások (pl)

- IAS 2 Készletek
- IAS 7 Cash Flow kimutatás
- IAS 16 Tárgyi eszközök
- IAS 17 Lízing
- IAS 32 Pénzügyi instrumentumok: bemutatás és besorolás
- IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: bekerülés és értékelés
- IAS 37 Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések
- IAS 38 Immateriális javak
- IAS 40 Befektetési célú ingatlanok

Keretelvek - hierarchia

IASB:

A nemzetközi számviteli szabályok forrásainak hierarchiája:

- 1. IFRS/IAS elvek
- 2. IFRIC/SIC értelmezések
- 3. Keretelvek
- 4. Más számviteli rendszerek (pl. US GAAP) keretelvei

A Keretelvekben szabályozott területek, témák

- A pénzügyi kimutatások készítésének alapjai
- A pénzügyi kimutatások célja
- A pénzügyi kimutatások elemei
- A pénzügyi jelentések információtartalmának hasznosságát meghatározó elvek, minőségi jellemzők, és korlátok (pl. relevancia, megbízhatóság)
- A pénzügyi kimutatások alapfogalmainak definíciója, elszámolása
- A pénzügyi kimutatások elemeinek mérése
- Az eszközök/kötelezettségek értékelése, a tőkenövekedés mérésének lehetősége
- Tőke/tőkemegtartás fogalma

A pénzügyi kimutatások célja

- A vállalkozás vagyoni, jövedelmi és pénzügyi helyzetéről információt szolgáltatasson,
- Amely felhasználók széles köre számára hasznos a gazdasági döntéshozatal során,
- Úgy, hogy az információk megbízható és valós képet nyújtsanak, amely
- Az alapelvek és a számviteli standardok alkalmazásával biztosítható

A pénzügyi kimutatások elemei

- Mérleg
- Eredménykimutatás
- Saját tőke változásáról szóló kimutatás
- Kiegészítő megjegyzések, kimutatások, magyarázatok
- A cash flow kimutatás itt nem kerül nevesítésre

Alapelvek, minőségi jellemzők

- Vállalkozás folytatásának elve
- Realizáció elve (accrual base)
- Minőségi jellemzők:
 - Érthetőség (világosság)
 - Jelentőség elve (relevancia)
 - Lényegesség
 - Megbízhatóság
 - Valósághű bemutatás
 - Tartalom elsődlegessége a formával szemben
 - Semlegesség
 - Óvatosság
 - Teljesség
 - Összehasonlíthatóság
 - Nettósítás (bruttó elszámolás)

Eszközök fogalma

- Az **eszközök** olyan erőforrások, amelyek:
 - a vállalkozás ellenőrzése alatt állnak,
 - múltbeli események eredményeként jöttek létre,
 - és amelyből várhatóan gazdasági haszna származik a vállalkozásnak.
- Az **eszközök nyilvántartásba való felvétele akkor lehetséges**, ha:
 - valószínűleg a jövőben gazdasági haszon származik belőle,
 - és költsége, értéke megbízhatóan mérhető.

Kötelezettség fogalma

- **A kötelezettség:**
 - múltbeli eseményből eredő jelenleg fennálló elkötelezettség,
 - amely kiegyenlítése várhatóan eszközök felhasználásával, a vállalkozástól való kikerülésével történik,
 - és a gazdasági előnyök feláldozását okozza.
- **A kötelezettség kimutatása abban az esetben történhet meg, ha:**
 - kiegyenlítése során valószínűleg a gazdasági hasznot megtestesítő erőforrások kiáramlanak, csökkennek és
 - a kiegyenlítés összegét megbízhatóan mérni lehet.

A tőke fogalma

- **A tőke a Keretelvekben:**
 - egyfajta maradványként kerül meghatározásra,
 - az eszközök és kötelezettségek különbsége,
 - a különböző elemeinek megbontása, elkülönítése a pénzügyi kimutatások felhasználóinak döntéshozatalát segíti.

A bevételek fogalma

- **A bevétel:**
 - a gazdasági haszon növekedése egy beszámolási időszakban,
 - amely vagy az eszközök állománynövekedésének vagy értéknövekedésének,
 - vagy a kötelezettségek csökkenésének formájában jelenik meg,
 - és a tőke olyan növekedését eredményezi, amely eltér a tőketulajdonosok hozzájárulásához kapcsolódó növekedéstől.
- **A bevétel nyilvántartásba vételének feltételei** alapján a bevétel akkor számolható el, ha:
 - egy eszköz növekedéséhez vagy kötelezettség csökkenéséhez kapcsolódóan a jövőbeni gazdasági haszon nő,
 - amely értékét megbízhatóan mérni lehet.

A ráfordítások fogalma

- **A ráfordítások:**
 - a gazdasági haszon csökkenését jelentik egy beszámolási időszakban,
 - az eszközállomány csökkenése, értéktelenedése,
 - vagy a kötelezettségek növekedése révén,
 - amelynek eredményeképpen a tőke csökken (kiv. tőketulajdonosok közötti felosztásokhoz kapcsolódó csökkentésektől).
- **A ráfordítás nyilvántartásba vételének feltételei** szerint a ráfordítás akkor mutatható ki, ha:
 - egy eszköz csökkenéséhez vagy kötelezettség növekedéséhez kapcsolódóan a jövőbeni gazdasági haszon csökken,
 - amely értékét megbízhatóan mérni lehet.

Értékelési módszerek

A Keretelv nem határoz meg egy bizonyos módszert, felsorolja a lehetőségeket:

- Történelmi (múltbeli) érték (historical value)
(legelterjedtebb)
- Folyóáron, aktuális költségen (current value):
 - Újrabszerzési ár
- Realizálható érték (realisable value):
 - Jelenlegi eladási ár
- Jelenérték (present value):
 - Jövőbeni pénzáramok diszkontált jelenértéke
- Valós piaci érték (fair market value):
 - Pl. pénzügyi eszközök, biológiai eszközök

Nemzetközi számvitel

Az Amerikai Egyesült Államokban
Általánosan Elfogadott Számviteli
Elvek – US GAAP

US GAAP

Az Amerikai Egyesült Államokban Általánosan Elfogadott Számviteli Elvek

- Sajátos számviteli szabályozási rendszer
- A felhatalmazott szakmai szervezetek által kialakított, lényegében jogszabályként kezelt előírások (standardok) mellett nagy szerep jut a bírósági döntéseknek (esetjog)
- A szabályokat a civil szféra (számviteli szakemberek, könyvvizsgálók, professzorok) dolgozta ki, állami befolyás nélkül
- Alkalmazása kötelező az amerikai tőzsdén jegyzett vállalkozások számára és sok más országban is elfogadják.
- Előírásai nagyon részletesek, sok kiskaput, kivételt tartalmaznak („kreatív számvitel”)

US GAAP

Az Amerikai Egyesült Államokban Általánosan Elfogadott Számviteli Elvek

- Az US GAAP előírásokra az adótörvények nincsenek befolyással
- Az egyedi és a konszolidált beszámoló tartalmi és formai szempontból nem tér el egymástól
- A közelmúlt botrányai (ENRON) és pénzügyi válsága ráébresztették a hatóságokat, hogy változtatni kell (elvi alapok a részletszabályozás helyett).
- Csökken a jelentősége az IFRS-sel szemben.

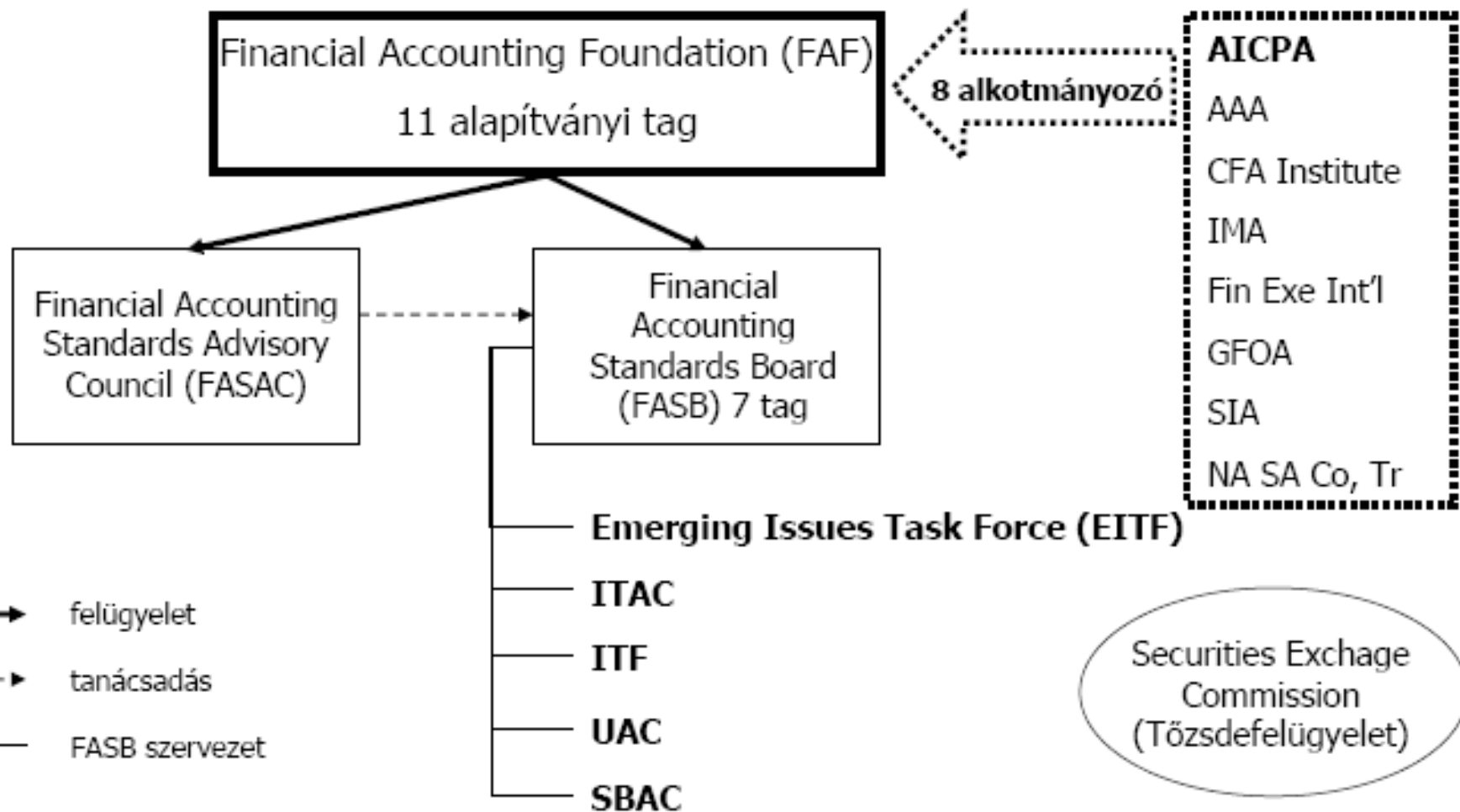
US GAAP kialakulásában közreműködő szervezetek

- 1930-as évek, gazdasági válság: Az amerikai kongresszus célja, hogy visszaállítsa a tőkepiacok hitelképességét.
- Értékpapír és Tőzsde Felügyelet (SEC - Securities and Exchange Commission) megalapítása, melynek feladata: felügyelni a tőzsdén jegyzett vállalatok pénzügyi beszámolását.
- AICPA (American Institute of Certified Public Accountants) megalakítja a CAP-et, amely 1950-es évektől Accounting Principles Board formájában működik. Feladata: számviteli elszámolás keretelveinek megteremtése.
- APB-ből később megalakul a FASB: Financial Accounting Standard Board.
- 1984-ben megalakul a GASB (Governmental Accounting Standard Board), melynek feladata az államháztartási számvitel kidolgozása.

US GAAP fejlődése

- 2009-es reform alapján a hivatalos US GAAP források:
 - FASB: egyedüli standardalkotó testület
 - SEC: irányelvek az értelmezéséhez
- 2009-es Kodifikáció:
 - US GAAP formális, de nem tartalmi átalakítása
 - Minden meglévő US GAAP anyagot visszavonnak
 - 9 számviteli téma köré csoportosítva egyben kiadják a US GAAP teljes anyagát
 - Minden téma azonos szerkezeti felépítésben érhető el
- A témák 4 csoportra oszthatók (A témák számozása)
 - Beszámoló formai kérdései (100-200) (pl. mérleg, eredménykimutatás, egy részvényre jutó eredmény, stb.)
 - Mérleg és eredménykimutatás tételeinek tartalma (300-700) (pl. készletek, követelések)
 - Elszámolási kérdések – tranzakció elszámolása (800) (pl. lízing)
 - Iparági kérdések (900) (pl. pénzügyi szolgáltatók, ingatlan)

US GAAP szabályozói környezete

Securities and Exchange Commission (SEC)*

- A növekvő pénzügyi befektetések, spekulációs befektetések.
- A pénzügyi információk ebben az időszakban lényegében belső célokat szolgáltak, illetve a banki hitelezők adatszükségletét elégítették ki.
- A közzétett, széles körben megismerhető pénzügyi információk hiánya.
- A tőzsdei forgalomba kerülő vállalkozásoknak kötelessége a SEC előírásai szerint, könyvvizsgált információikat közzétenni.
- A SEC nem könyvvezetést szabályoz.
- A szabályok értelmezésére közlemények kerülnek kibocsátásra (Financial Reporting Releases, FRRs, Accounting and Auditing Enforcement Releases, AAERs).
- Kiemelt S-X tartalmak: közel 80 db jelentésformátum.
- Kiemelt S-K tartalmak: jogi eljárások bemutatása, iparági elemzések, összehasonlítások.

American Institute of Certified Accountants (AICPA)*

- A számviteli eljárásokat kidolgozó bizottsága (Committee on Accounting Procedure, CAP) 51 iránymutatást (ARBs) dolgozott ki 1939-1959 között.
- 1959-ben önálló hivatallá alakult át a bizottság (Accounting Principles Board, APB) és 31 állásfoglalást (APBs) hozott.
- 1973-ben a hivatal feloszlott. Az Intézet a számviteli eljárásokat kidolgozó bizottsága helyett számviteli standardokat fejlesztő bizottságot hozott létre (Accounting Standards Executive Committee, AcSEC) :
 - mérlegtételekhez kapcsolódó számviteli és könyvvizsgálati állásfoglalások (Statement of Position, SOP),
 - iparági számviteli útmutatók (Industry Audit and Accounting Guides),
 - gyakorlati iránymutatások a standardokon kívül eső elszámolások bemutatására (Practice Bulletins),
 - számviteli értelmezések (Accounting Interpretations).

Financial Accounting Standards Board (FASB)*

- 1973-ban a standardalkotásra létrehoztak egy három egységből álló struktúrát
 - a Financial Accounting Foundation-t (FAF),
 - a Financial Accounting Standards Board-ot (FASB)
 - és a Financial Accounting Standards Advisory Council-t (FASAC).
- A szervezetek közül a standardalkotással a FASB-t bízták meg.
- A FASB-on belül működik az azonnali Döntőbizottság (Emerging Issues Task Force, EITF).

Az FASB szabályainak hierarchiája*

- Szabályok (statements, SFAS)
- A meglévő standardokat módosító és értelmező magyarázatok (Interpretations)
- A jövőbeli standardok kifejlesztéséhez, standard alkalmazáshoz szükséges fogalmi magyarázatok, alapelvek (Financial Accounting Concepts, SFAC)
- Alkalmazási iránymutatások (Technical Bulletins)

Minőségi követelmények*

- Világosság (understandability).
- Lényegesség (relevance).
- Megbízhatóság (reliability).
- Összehasonlíthatóság (comparability).
- Következetesség (consistency).

IFRS / US GAAP

- A világ nagyvállalatainak zöme IFRS vagy US GAAP alapon számol be eredményéről.
- US GAAP jóval részletesebb előírásokat tartalmaz, mint az IFRS.
 - US GAAP anyaga: kb. 20.000 oldal
 - IFRS anyaga: kb. 2.500 oldal

IFRS és US GAAP konvergenciája

- 2002: Norwalk Megállapodás a FASB (US GAAP testülete) és az IASB (IFRS testület) között a US GAAP és az IFRS alapelvek összehangolásáról.
- Az IFRS és a US GAAP harmonizációjára utaló jelek:
 - pl. A SEC 2007-től elfogadja az IFRS alapon számított saját tőkét és eredményt. Az intézkedés fő nyertesei az EU vállalatok, akik amerikai tőzsdékre lépnek.
 - pl. 2008-tól az amerikai könyvvizsgálók IFRS beszámolót is véleményezhetnek.
- IFRS és US GAAP harmonizáció célja:
 - tőke szabad áramlásának támogatása,
 - nemzetközi befektetések „számviteli kockázatának” csökkentése.
- Jövő: elmozdulás az IFRS irányába

IFRS és US GAAP legfontosabb különbségei – **Eredménykimutatás**

Témakör	IFRS	US GAAP
Bevétel elszámolás	A bevételek elszámolásának nem feltétele, hogy rendelkezésre álljon az értékesítéssel kapcsolatos írásbeli szerződés.	A bevételek elszámolásának feltétele, hogy rendelkezésre álljon egy olyan meggyőző írásbeli szerződés, amely alátámasztja, hogy az adott megegyezés létezik, így a bevétel elszámolható.
Bevétel elszámolási kritériumok	Részletes útmutatást ad a bevételek elszámolási kritériumait illetően.	Sokkal részletesebb útmutatás a bevételek elszámolhatóságára, valamint a SEC is meghatároz még egyéb szabályokat. + szabályok az ingatlanértékesítés és szoftverértékesítés bevételének elszámolására.
Bevétel elszámolás, amennyiben a készültségi fok nem megállapítható	Csak a felmerült költségek összegében számolható el a bevétel (cost recovery method).	Csak a lezárt teljesítésű projekt bevétele számolható el, addig készleten kell tartani a költségeket. (completed contract method)

IFRS és US GAAP legfontosabb különbségei - **Beszámolóképzítés**

Témakör	IFRS	US GAAP
Az előző évek összehasonlító adatának, információinak bemutatása	Az összehasonlító adatok biztosítása kötelező (egy év).	A SEC szabályozása 3 év összehasonlítást ír elő a megfelelő pénzügyi információk összehasonlítása céljából.
A beszámoló bemutatása	Kötelező sorok kerültek meghatározásra	Nincsenek kötelező sorok
Rendkívüli tételek	Rendkívüli kategória használata nem megengedett.	Megengedi a rendkívüli kategória használatát, azonban korlátozva.
A fejlődési szakaszban lévő vállalatok beszámolási feladatai	Nincsen rá szabályozás.	További közzétételi feladatokat ír elő a normál beszámolás mellett.

Nemzetközi számvitel

A nemzetközi számviteli
standardok harmonizációja

A nemzetközi számviteli standardok harmonizációja

- 1. Harmonizálás vs. globális standardalkotás?
- 2. A számvitel harmonizációja
- 3. A Norwalk egyezmény és a standardok összehangolásának első szakasza
- 4. A konvergenciaprogram második szakasza
- 5. Konvergenciaprogram alakulása a hitelválság kirobbanása után

1. A közelmúltban az IASC előtt két út állt:

Harmonizációs szerepvállalás

- A nemzeti standardalkotókra hárítja a standardok fejlesztését

Globális standardalkotóvá válás

- Az egységes, globális standardrendszer szolgálja leginkább a befektetők érdekeit
- Ennek a feladatnak az ellátásoz az IASC szervezete átalakításra szorult

Az átalakításra hatást gyakorló tényezők

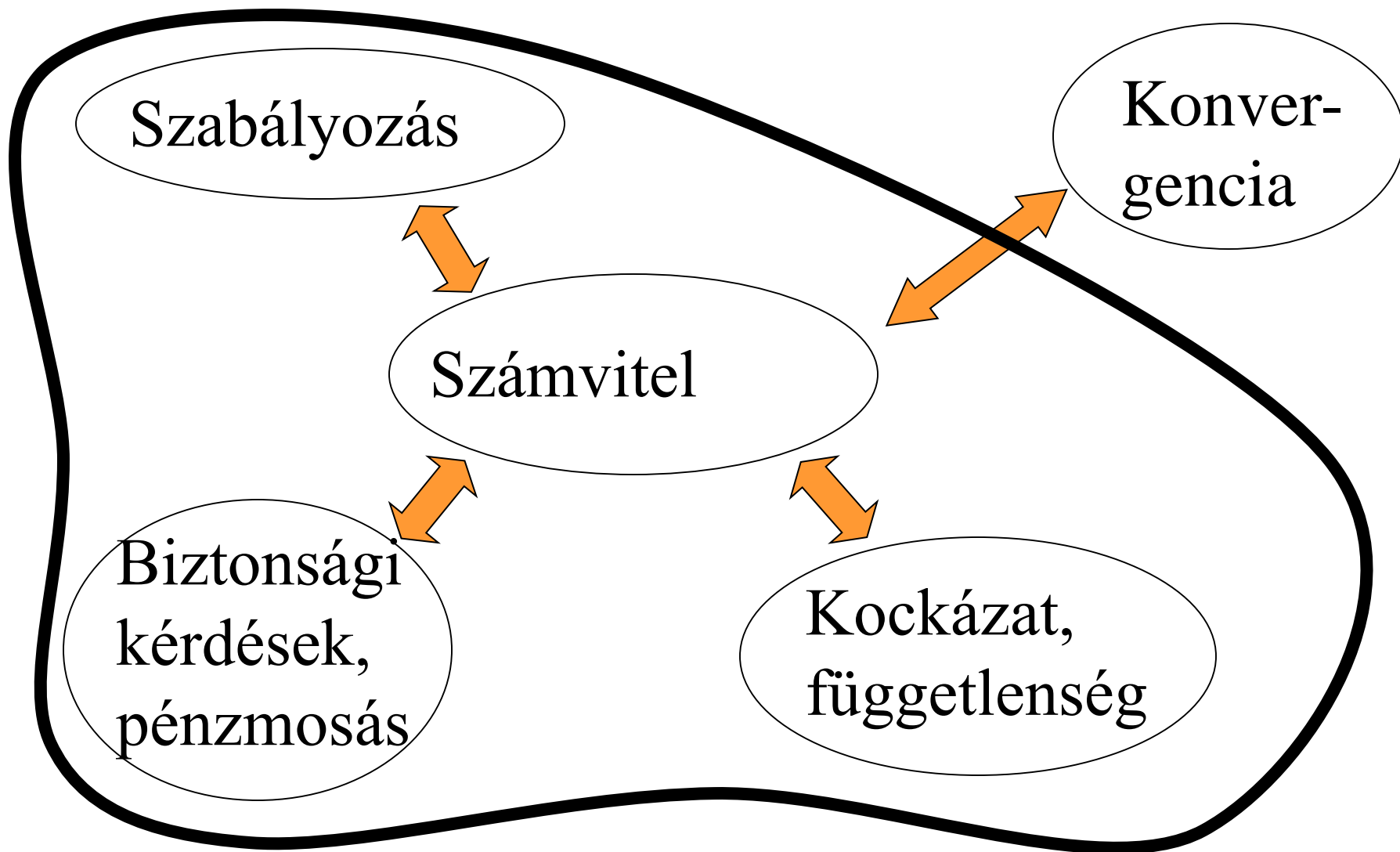
Európai Unió

- Igényelte a nemzetközi standardkibocsátó **politikai legitimitását**
- A testületi **tagság földrajzi alapon** való szétosztása mellett állt ki

Az USA Értékpapír- és Tőzsdefelügyelete

- Célja: az USA-GAAP globalizálása
- A standardok **minőségének** emelése
- **Független, nagy tudással rendelkező, főállású** szakértők bevonása a standardalkotó munkába

Az új tényezők hatása

Új elemek

- Szigorúbb szabályozás igénye
- A kockázat és a függetlenség új megítélése
- Biztonsági kérdések

Szigorúbb szabályozás igénye

Magánszektor

Állam

Könyvvizsgálói kockázat és függetlenség

Közgazdaság-
módszertani
kérdés

Etika,
erkölcs

Biztonsági kérdések

Illegális
szervezetek
finanszírozása

Pénzmosás

2. Megoldás:

a számvitel harmonizálása

A számviteli harmonizáció fogalma:

- A számviteli gyakorlatok összehasonlíthatóságának növelése érdekében zajló folyamat

Számviteli harmonizáció

- A nemzetközi tőkeáramlás, a nemzetközi terjeszkedés következtében egyre nagyobb az igény az egységes „számviteli nyelv” iránt, amely mind a befektetői oldalról, mind a vállalatok oldaláról egyszerűbb értékelést és költségmegtakarítást tenne lehetővé.
- A számviteli szakemberek korábban úgy tartották, hogy az amerikai szabályrendszer, az **USA-GAAP** (United States Generally Accepted Accounting Principles) standardrendszere a legmagasabb minőségű, ez produkálja a leginkább megbízható beszámolókat, és bármely más rendszerre való áttérés csökkentené a beszámolók megbízhatóságát.
- Az USA-GAAP nagyon részletes szabályozás, ugyanakkor nagyon sok a kivétel és a kiskapu, így lehetőséget teremt a "kreatív számvitel" gyakorlatára, azaz a befektetőket megtévesztő, félrevezető beszámolók készítésére.
- Az ezredforduló nagy számviteli, könyvvizsgálati botrányai (ENRON, WorldCom, Parmalat) ráébresztették az USA szakmai közvéleményét erre, és most már nyitottak egy kevésbé részletes, inkább elvi alapokon, mint gyakorlati megoldások gyűjteményén nyugvó új számviteli rendszer elfogadására.
- Ennek alapján megindult az IAS-ek és az amerikai szabályozás közelítése.

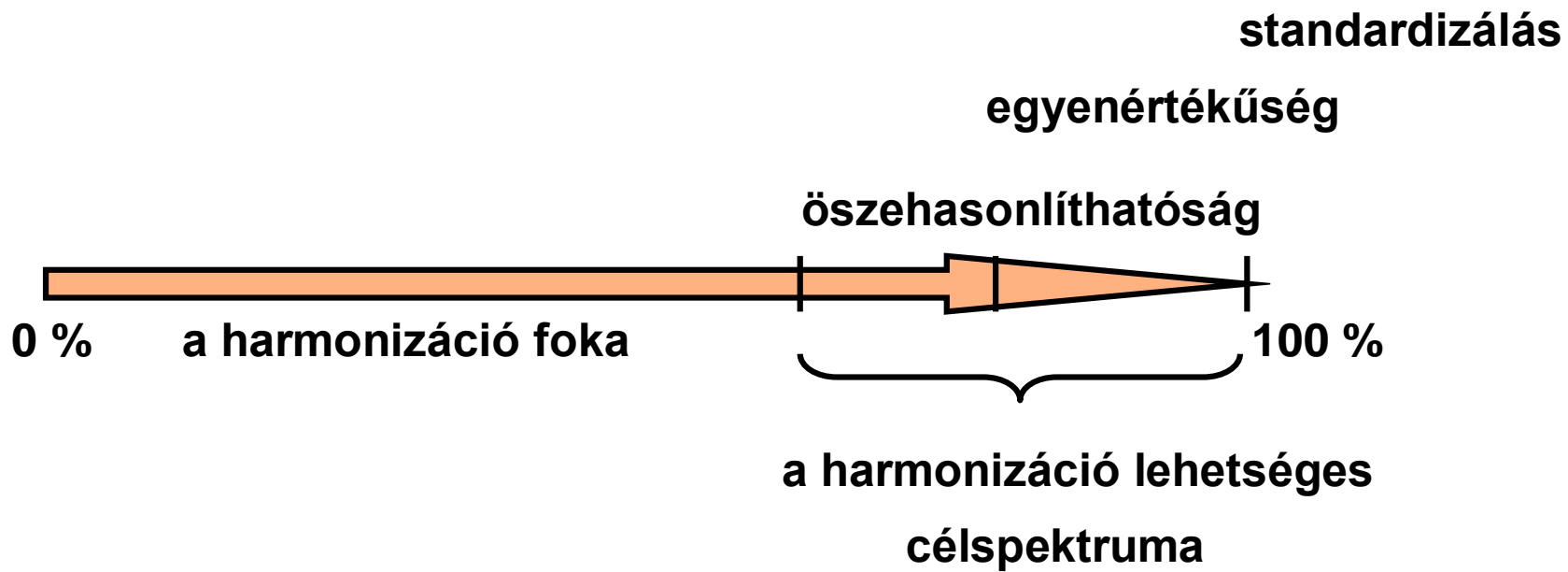
Számviteli harmonizáció

- A nemzetközi számviteli irányzatok közül a világ számos országában önkéntes alapon alkalmazott nemzetközi számviteli standardok (angol rövidítéssel: IAS, amelyek világstandarddá válásuk esetén IFRS-re módosulnak,) látszanak a legvalószínűbbnek arra, hogy az egységes szabályozás alapját képezzék.
- Az IAS mellett bevezették IFRS (International Financial Reporting Standard - Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standard) megnevezést is. Az eddig kiadott standardok neve IAS marad, az újak kapják az IFRS jelölést.
- Tehát hosszabb távon ahogy "elfogynak" a korábbi IAS-ek és US-GAAP-ok egy közös rendszer veszi át a szabályozás szerepét világméretben.
- A Lámfalussy-bizottság ajánlásai nyomán az unióbeli tőzsdéken jegyzett társaságoknak 2005-től konszolidált kimutatásaikat a nemzetközi számviteli standardok (IAS/IFRS) szerinti változatban kell közzétenniük. A tagországoknak 2004-ig, vagyis a 2005-ös beszámoló bázisévének kezdetéig ennek megfelelően kellett átalakítaniuk a maguk szabályozását.
- 2002 –ben aláírásra került az un. Norwalk egyezmény az IASB (Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság) és az FASB (USA Pénzügyi Számviteli Standard Testülete) között, amellyel kezdetét vette az a konvergencia projekt, amely a két uralkodó számviteli elvrendszer különbségeinek megszüntetését szolgálja.

A harmonizációs törekvések csoportosítása

A harmonizáció mértéke szerint:

- *Standardizálás*
- *Egyenértékűség megteremtése*
- *Összehasonlíthatóság elérése*

A szabályozás szükségessége

A globalizáció folyamata és hatásai:

- Gyors tőkeáramlás
- Vállalati kapcsolatok kiszélesedése
- Nemzeti határok átlépése
- A vállalatok tőkeigénye folyamatosan nő
- A befektetési lehetőségek is széleskörűek

Az egységes számviteli nyelv szükségessége

- Eltérő elvek alapján készült pénzügyi beszámolók egységesítése miatt.
- Az eltérő beszámolók összehasonlítása többletköltséget okoz a nagyvállalatoknak, azok kapcsolt vállalkozásainak.
- A különböző országokban működő részlegek teljesítményének egységes mérése szükséges.
- A befektetők szempontjából is fontos az egységes elveken készülő beszámolás a különböző országokban.

A harmonizáció mellett szóló érvek

- Nemzetközi tőkepiacokra való jutás
- Világosabb, érthetőbb és nemzetközileg összehasonlíthatóbb számviteli információk
- Konszolidált beszámoló-készítési folyamat egyszerűsödése
- A globális vállalatok könyvvizsgálata egyszerűsödik

A harmonizáció ellen szóló érvek

- Országonként eltérő környezeti adottságok:
 - gazdasági,
 - politikai,
 - jogi,
 - szocio-kulturális környezet.
- Elsősorban a nemzeti versenytársakhoz való viszonyítás
- Választási lehetőségek széles skálája összehasonlíthatóság ??

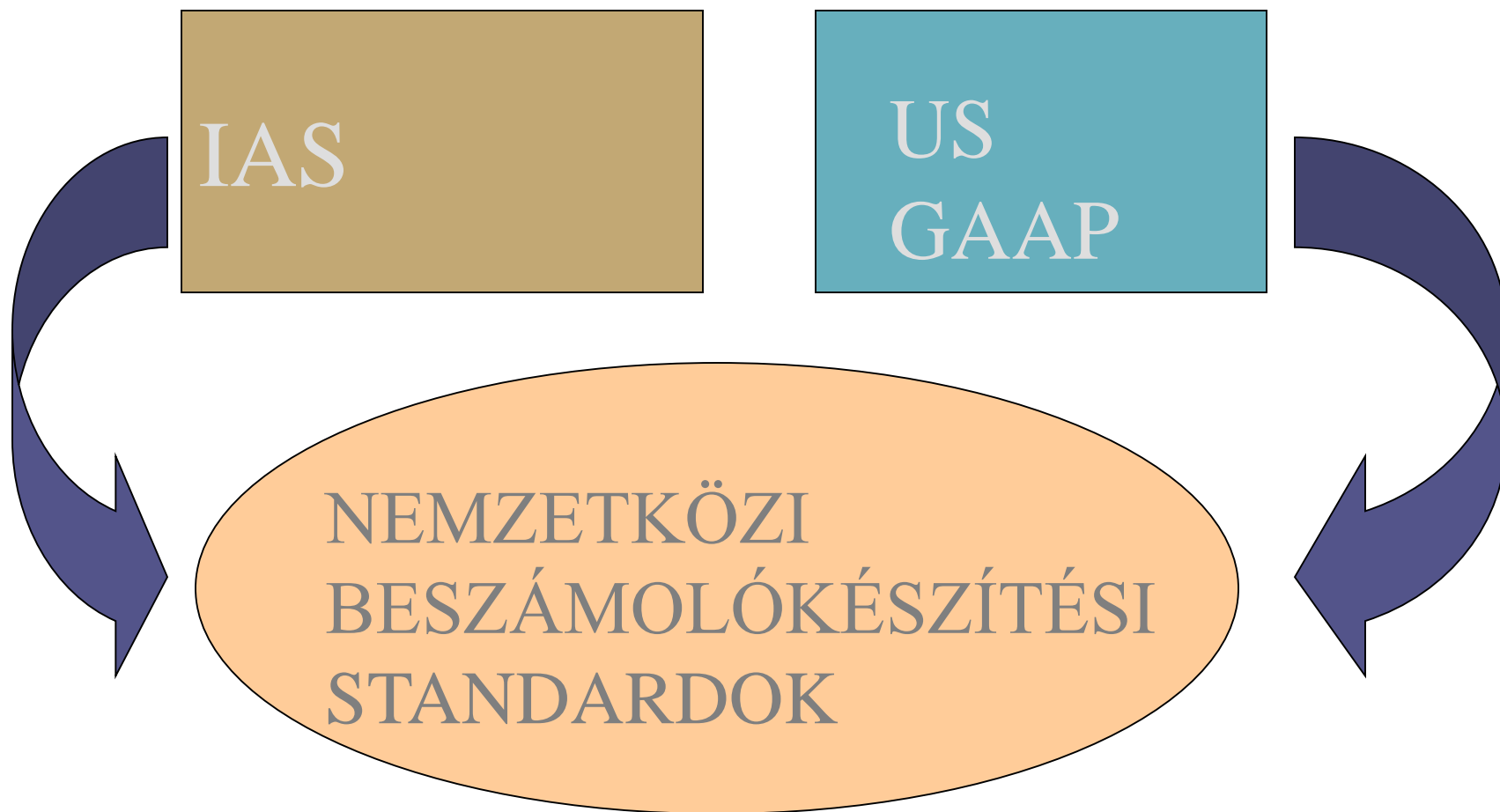
Ki?	Milyen formában?	Mit?
Nemzetközi szervezetek (EU, OECD, UN)	Nemzeti törvények irányelvek	Fogalmakat, alapelveket célokat
Egyes országok	Nemzeti törvények és szabályozások	Számviteli elszámolásokat
Nemzeti szervezetek (kamarák, IASC)	Ajánlások	Éves beszámolót
Vállalatok	Számviteli gyakorlat	Konzolidált éves beszámolót

Az új elemek hatásának egyik következménye

Szigorúbb szabályozás igénye
A kockázat és a függetlenség új megítélése
Biztonsági kérdés

KON-
VER-
GEN-
CIA

A konvergencia elvárás teljesülése

A konvergencia elvárás teljesülése:

A world map is shown in a dark blue silhouette against a lighter blue background. The acronym 'IFRS' is written in large, white, bold, sans-serif capital letters across the center of the map.

IFRS

3. A Norwalk egyezmény és a standardok összehangolásának első szakasza

2002 –ben aláírásra került az un. Norwalk egyezmény az IASB (Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság) és az FASB (USA Pénzügyi Számviteli Standard Testülete) között, amellyel kezdetét vette az a konvergencia projekt, amely a két uralkodó számviteli elvrendszer különbségeinek megszüntetését szolgálja.

Ezen a tanácskozáson a FASB és az IASB is elkötelezte magát, hogy megtesz minden erőfeszítést annak érdekében, hogy:

- a meglévő standardjait teljesen összeegyeztethetővé teszik, amilyen gyorsan csak lehet, és
- koordinálják a jövőbeni munkaprogramokat, hogy biztosítsák az egyszer már elért összhang fenntartását.

Az FASB és az IASB megegyeztek, kiemelkedő jelentőségű ügynek tekintik, hogy:

- egy rövid-távú projektet kezdjenek, amelynek célja, hogy kiküszöböljék a különféle egyedi eltéréseket a US GAAP és a nemzetközi beszámoló készítési standardok (az IFRS-ek, ideértve az IAS-eket is) között;
- a jövőbeni munkaprogramok koordinálásával megszüntessék azokat az egyéb eltéréseket az IFRS és az US GAAP között, amelyek 2005. január 1-jén még meglesznek, ami a két testület által aktuálisan, egyedileg kezdeményezett alapvető programok kölcsönös felvállalását jelenti;
- folytatják a jelenleg folyó közös projekteket; és
- ösztönzik az értelmező testületeiket arra, hogy koordinálják a tevékenységüket.

3. A Norwalk egyezmény és a standardok összehangolásának első szakasza

- 2002 szeptemberében tehát az IASB és az amerikai standardalkotók megállapodtak arról, hogy a két rendszer között akkor még fennálló, elvi jelentőségű eltéréseket 2003-ban feltárják, és 2005-ig javaslatot tesznek azok megszüntetésére (konvergencia-program).
- E törekvések eredményeként az IFRS-ek és értelmezéseik lettek azok, amelyek 2005-től egységes keretet adnak a világ bármely pontján készített számviteli beszámolóknak, azon belül elsősorban az összevont (konszolidált) éves beszámolóknak.
- A konvergencia tehát 2002-ben kezdődött, első szakasza 2005-ig tartott.
- 2005. január 1-jétől minden Európai Uniói tőzsdén jegyzett társaságnak, bankoknak, pénzügyi intézményeknek, biztosítóknak és leányvállalatainak kötelező az IAS/IFRS szerinti konszolidált (összevont) beszámoló elkészítése.
- Mára már 117 ország engedélyezi, vagy követeli meg az IFRS alkalmazását a világon.

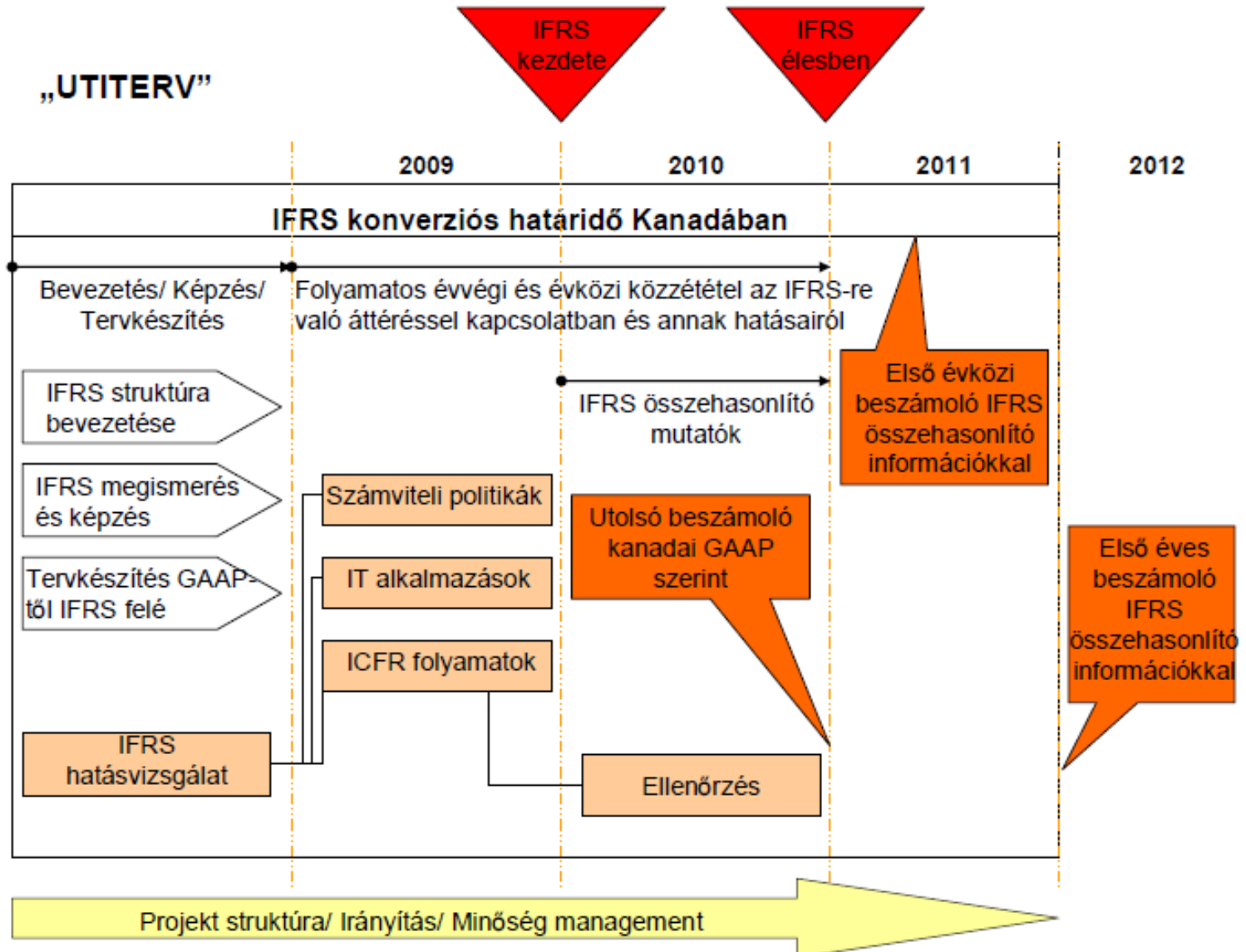
4. A konvergenciaprogram második szakasza

- **2006. februárjában** a FASB és IASB kiadta az IFRS és a US GAAP közötti konvergencia program 2006-2008-as akciótervét (Roadmap for Convergence between IFRS and U.S. GAAP 2006-2008, MOU, melyben újból deklarálták a közeledési folyamat fontosságát, hogy közösen dolgoznak ki számviteli standardokat a világ tőkepiacaira, és kitűzték a legfontosabb célokat és feladatokat. A standardokat két részre bontották: azokra, amelyek csak módosítást igényelnek, mivel az alapjaik rendben vannak, és azokra melyek már idejét múltak és újakat kell írni helyettük.
- **2006. február 15-én** egy újabb nagyhatalom, Kína is csatlakozott a számviteli kérdések megvitatásához, illetve aláírta a csatlakozást az IAS/IFRS számviteli rendszeréhez, melynek a jövőben még biztosan lesznek kihatásai a konvergencia program történetében
- **2007-ben** jelentős előrelépés történt a US GAAP és az IFRS szabályok konvergenciáját illetően. Az Egyesült Államok Értékpapír és Tőzsdebizottsága (SEC) és az Európai Bizottság között a Pénzügyi Beszámolási Standardok kölcsönös elismerését szolgáló fokozottabb együttműködés jelentős lépés egy globális jelentéstételi keretrendszer kialakítása felé: 2007. év elejétől minden EU tagállam elfogadja, hogy harmadik országok elkészíthetik a US GAAP alapján pénzügyi kimutatásaikat, az IFRS-re történő átforgatás nélkül.

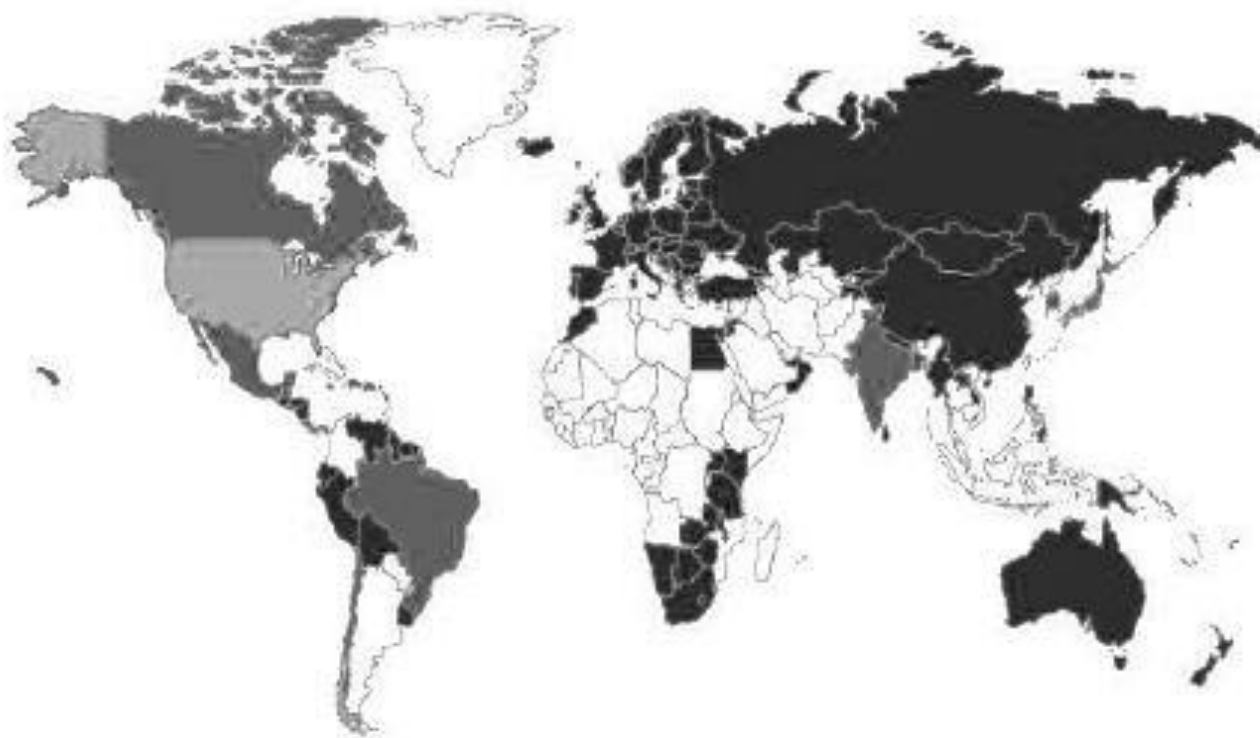
4. A konvergenciaprogram második szakasza

- **2007. június:** A SEC (SEC=Securities of Exchange Commission, Amerikai Tőzsdebizottság) és az EU szorosabb együttműködésről döntött egy globális beszámolási rendszer kialakítására: anélkül is elismerhetők a külföldi értékpapírkibocsátók Nemzetközi Pénzügyi Beszámolókészítési Standardok (IFRS) szerint elkészített pénzügyi beszámolóit, hogy azokat hozzáigazítanák az Egyesült Államokban Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvekhez (US GAAP).
- **2007. november 15-én** a SEC nyílt levélben tette közzé, hogy az Amerikában tőzsdén jegyzett külföldi vállalatok számára választási lehetőséget ad akár az IFRS, akár a US GAAP szabályok használatára a tőzsdei jelentések tekintetében.
A SEC által közzétett levél 2008. január 15-től hatályos, mely arról hozott határozatot, hogy az amerikai tőzsdén jegyzett külföldi befektetések akár az IFRS, akár a US GAAP szabályai szerint készíthetik el a beszámolóikat (bármilyen összehasonlítási kötelezettség nélkül). Ezt a lehetőséget a 2007. november 15-i nap után végződő üzleti évekre lehet alkalmazni.
- **A Közösségen belül 2008. október 15-ével** bevezetésre kerültek a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) által előterjesztett valamennyi standard és a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Értelmezési Bizottság (IFRIC) által előterjesztett valamennyi értelmezés (ennek jogi háttérét rendezte a 1126/2008/EK rendelet).

Az IFRS 2011-es kanadai bevezetésének ütemterve

Az IFRS-re áttérő (alkalmazó országok)

- IFRS-re áttérő országok
- IFRS-t alkalmazó vagy IFRS-t megengedő országok
- IFRS felé konvergáló de nem IFRS bevezetést célzó országok

1. lépés: IFRS
2. lépés: IFRS SME

Nemzetközi számvitel

IAS/IFRS alkalmazás az EU-ban

Dr. Pál Tibor

(IAS) rendelet (1606/2002)

- A rendelet tervezetét 2001. február 13-án adták ki
- Terve már a Stratégiai Dokumentumban is szerepelt
- A rendelet **közvetlen hatállyal** bíró jogforrás, alkalmazása tehát kötelező minden tagállamban
- **Minden tőzsdén jegyzett vállalkozás számára előírja, hogy konszolidált éves beszámolóját az IAS-ekkel összhangban készítse 2005-től**
- **2007. 01. 01-ig felmentést** kaptak azok a társaságok, amelyet USA-beli tőzsdéken jegyeznek, és ezért **US-GAAP szerinti** beszámolót is kell készíteniük
- A tagállamok megengedhetik vagy előírhatják az IAS-ek alkalmazását a tőzsdén nem jegyzett vállalkozások számára is

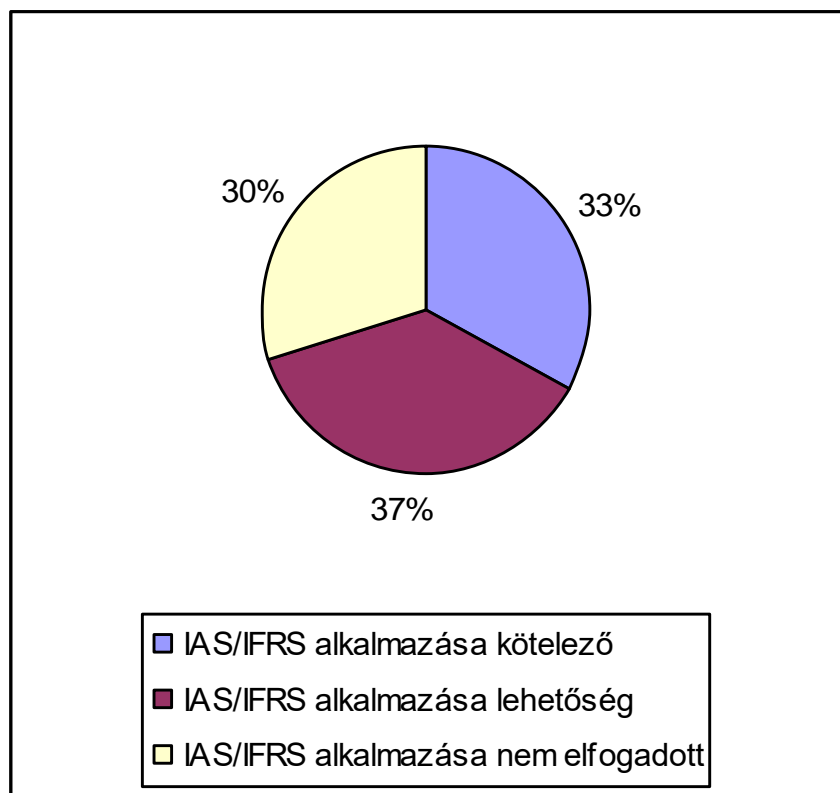
Rendeletek tagállami átültetése - Magyarország (Számviteli tv.)

- A tőzsdén jegyzett cégeknek 2005-től kötelező az összevont (konszolidált) éves beszámolójukat az IFRS szerint összeállítani.
- 2007-től azok a cégek is IFRS szerint készítik el konszolidált beszámolójukat, amelyeknek „csak” hitelviszonyt megtestesítő értékpapírjával kereskednek a tőzsdén.
- A tőzsdén nem jegyzett, konszolidált beszámoló készítésére kötelezett cégek választhatnak, hogy vagy IFRS szerint vagy a magyar GAAP szerint állítják össze a konszolidált beszámolót.
- DE: a Számviteli tv. hatálya alá tartozó cégek a magyar előírások szerint kötelesek elkészíteni egyedi beszámolójukat.
- A magyar átültetés jól illeszkedik a tagállamok többsége által követett gyakorlathoz.

IFRS alkalmazásában érintett társaságok		2016. január 1.	2017. január 1.	2018. január 1.
aa)	azon vállalkozások, amelyek <u>értékpapírjait az EGT bármely tagállamának szabályozott piacán forgalmazzák*</u>	VÁLASZTHATÓ	KÖTELEZŐ	
ab)	anyavállalati döntés alapján azon vállalkozások, amelyek <u>legfelsőbb anyavállalata IFRS konszolidált beszámolót készít*</u>	VÁLASZTHATÓ		
bb)	<u>hitelintézetek és a hitelintézetekkel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások</u> (kivéve d) pont alá eső intézmények)		KÖTELEZŐ	
ca)	<u>biztosítók</u> (a szolvencia II. szabályozás alá nem tartozó biztosító egyesületek kivételével)		VÁLASZTHATÓ	
cb)	<u>MNB felügyelete alá tartozó</u> , az előzőekben nem említett intézmények számára (pénztárak kivételével)		VÁLASZTHATÓ	
cc)	az előzőekben nem említett, <u>könyvvizsgálati kötelezettség alá eső társaságok</u>		VÁLASZTHATÓ	
d)	<u>szövetkezeti hitelintézetek és a szövetkezeti hitelintézetek integrációjában részt vevő egyéb hitelintézetek</u> , valamint a bb) alpont szerinti <u>egyes kisebb méretű hitelintézetek</u>			KÖTELEZŐ

IAS/IFRS alkalmazás - uniós gyakorlat

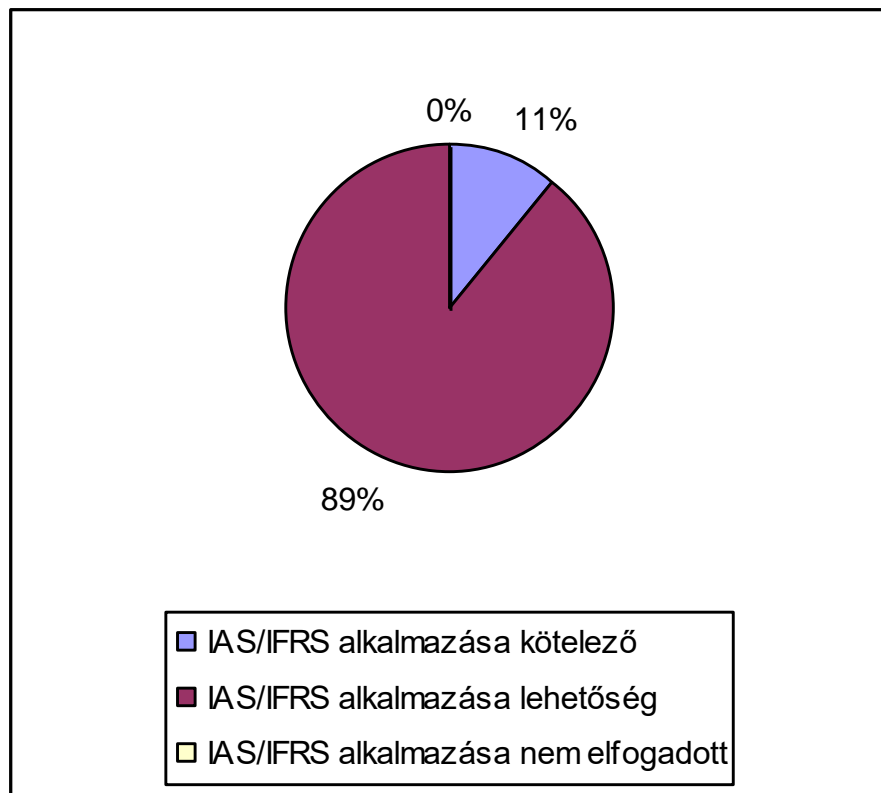
A tőzsdén jegyzett cégek egyedi beszámolója

- Kötelező: Bulgária, Ciprus, Cseho., Észtó., Görögó. Olaszó., Lettó., Litvánia, Málta
- Nem elfogadott: Ausztria, Belgium, Franciaó., Németó., Magyaró., Spanyoló., Svédo., Románia

IAS/IFRS alkalmazás - uniós gyakorlat

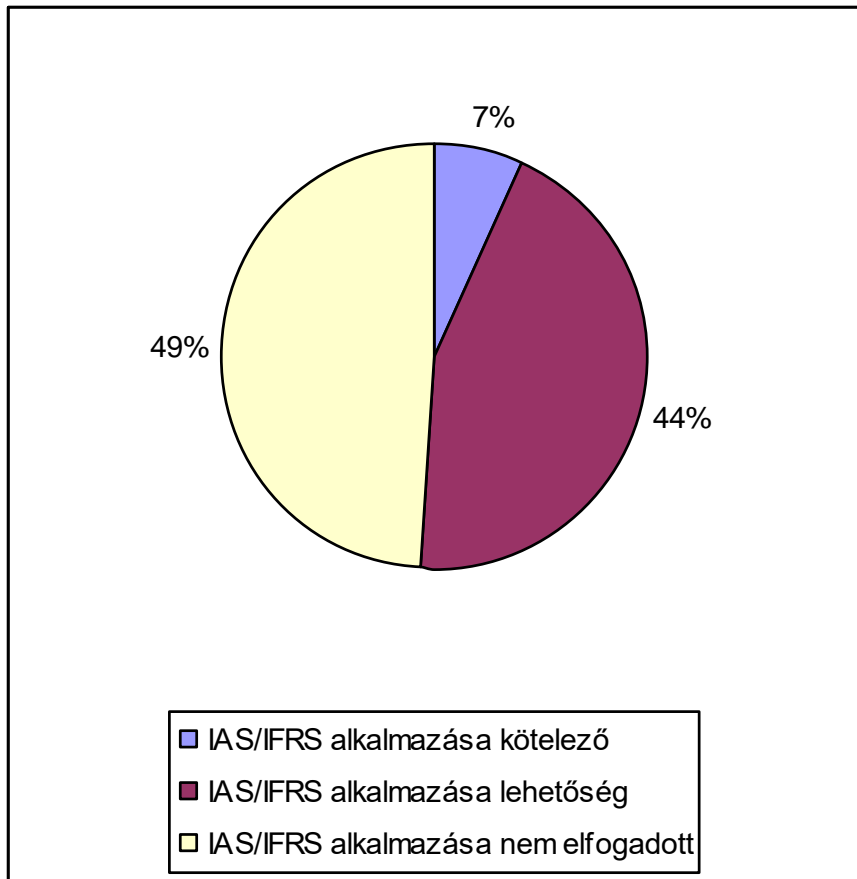
A tőzsdén nem jegyzett cégek konszolidált beszámolója

- Kötelező: Bulgária, Ciprus, Szlovákia
- Többség: lehetővé teszi (pl. Magyarország)

IAS/IFRS alkalmazás - uniós gyakorlat

A tőzsdén nem jegyzett cégek egyedi beszámolója

- Kötelező: Bulgária, Ciprus
 - Lehetőség: Dánia, Észtó., Finnó., Görögo., Íro., Olaszó., Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Szlovénia, UK
- Magyarország: nem elfogadott

IAS/IFRS alkalmazás - uniós gyakorlat specialitások

- Hitelintézetekre, pénzügyi vállalkozásokra egyes tagállamokban speciális előírások vonatkoznak (pl. sok tagállamban számukra kötelező az IAS/IFRS alkalmazása, bizonyos tagállamokban pedig nem megengedett).
- Szlovákia a bankok, biztosítók mellett a bizonyos méret feletti társaságokra is kötelezően az IAS/IFRS alkalmazását írja elő.
- UK – Íro.: a tőzsdén kívüli non-profit társaságok nem alkalmazhatják az IAS/IFRS-et.

Az EU direktívák és az IAS-ek összehasonlítása

	EU direktívák	IAS-ek
Megközelítés	Elvi megközelítésűek	Céljuk a gyakorlati alkalmazás minden lehetséges módjának összegyűjtése
Hatály	Az EU tagállamokban meghatározott jogi formában működő vállalkozások	Tőzsdén jegyzett vállalkozások
Alkalmazás	Kötelező	Önkéntes
Befolyásoló tényezők	Hitelezői érdekek védelme, adózás	Befektetői érdekek védelme Tisztán technikai szabályok
Nyilvánosságra hozandó információk	A beszámolóra minimumkövetelményeket ír elő	Teljes körű iránymutatást adnak

EU irányelv

-

IAS

fontosabb eltérések 1

- Politikai testület szabályoz
 - A teljes beszámolást átfogja
 - Megbízható és valós összkép, ennek érdekében el lehet térni
 - Egyszerűsítési lehetőség van
 - Hibák javítása az előző évi adatok átdolgozásával
 - A mérlegfordulónap utáni események nem szabályozottak
 - Az SZP. megváltoztatásának hatását a KM-ben be kell mutatni
 - Beszámoló nemzeti pénznemben és euróban is, nincs átszámítás
 - Eltérő tevékenységű leányvállalatot nem kell bevonni
- Szakmai testület szabályoz
 - Tematikus, de nem teljeskörű
 - Minden standardnak meg kell felelni, eltérni csak rendkívül kivételesen
 - Egyszerűsítési lehetőség nincs
 - Választható, hogy a hibahatással a nyitó eredménytartalékot, vagy a tárgyévi eredményt módosítják
 - A 10. IAS meghatározza
 - Az SZP. változása miatt módosítani kell a korábbi időszak adatait
 - Hiperinfláció esetén aktuális pénzértékre kell átszámítani
 - Minden leányvállalatot be kell vonni a konszolidációba

fontosabb eltérések 2

- A beszámoló részei a mérleg, EK., KM.
- Üzleti jelentést kell készíteni
- Választható formájú, de kötött tételsorrendű a mérleg és az EK.
- A mérlegtételek besorolása a hasznosítás időtartama, jellege, illetve az esedékesség szerint
- A visszavásárolt saját részvények üzletrészek külön tételben
- Céltartalékképzés: várható kötelezettségekre kell, költségekre lehet
- A kutatás és a kísérleti fejlesztés költségei is aktiválhatók
- + az SZP. bemutatása, cash flow, saját tőke változásainak kimutatása
- Nincs ilyen kötelezettség
- Nincsenek előírt sémák
- 12 hónapon (egy termelési cikluson) belüli, vagy túli hasznosítás a mérce
- A visszavásárolt saját részvények üzletrészek: saját tőke csökkentés
- Csak olyan kötelezettségekre, amelyek a mérlegfordulónapon már fennállnak (költségekre nem lehet)
- Csak a kísérleti fejlesztés költségei aktiválhatók

fontosabb eltérések 3

- A használaton kívüli (átminősített) tárgyi eszközök amortizációja másképpen számolandó el
- A rendkívüli eredményt a szokásostól eltérő jelleg miatt elkülönítetten kell kimutatni
- Átszámítási árfolyamkülönbözet számítási módját kell a KM.-ben bemutatni, az árfolyameltérés elszámolása nem kötött
- A beszüntetett tevékenységeket a KM.-ben be kell mutatni
- Eszközök cseréje esetén a bruttó elszámolás elve szerint kell eljárni
- Az átminősítés nem ok az écs. elszámolás felfüggesztésére
- Erre a vállalkozásnak nincs ráhatása, ezért az elkülönítést megszüntetni tervezik
- Kötelező az árfolyamkülönbözet előjele szerinti elszámolás a felmerüléskor az eredményben
- Vagy a KM.-ben, vagy az eredménykimutatásban elkülönítetten be kell mutatni
- Azonos eszközök cseréje esetén eredményhatás nélkül is el lehet számolni